

O b s a h

Str.

Články a studie:

Ludvík Schmid:	Wilhelm Mac Neven O'Kelly ab Aghrim profesor lékařské fakulty pražské university	4
Ivana Raková:	Přehled rektorů a děkanů jednotli- vých fakult pražské university v období 1654 - 1773	31
Jitka Snížková:	Mistr Jan Campanus Vodňanský - rektor vysokého učení pražského - hudební skladatel	69
Rudolf Zrůbek:	První kancléř university Karlovy ..	79
Michal Svatoš:	Studenti z českých zemí na univer- sitě v Perugii (1579 - 1727)	89
Josef Tříška:	Jeden právnícký panegyrik	106

Drobnosti a informace:

Setkání historiků - muzejních pracovníků (Ivana Raková - Michal Svatoš)	119
--	-----

WILHELM MAC NEVEN O'KELLY AB AGHRIM
PROFESOR LÉKAŘSKÉ FAKULTY PRAŽSKÉ UNIVERSITY

Ludvík Schmid

Prvním nám známým Irem, který promoval na lékařské fakultě pražské university byl Conorus Bernardus. Měl promoci 10. února 1678¹⁾.

Význačnou osobou irské emigrace v Praze byl Jacobus Smith de Balroe, který po vystudování filosofie a medicíny jako profesor lékařské fakulty byl důležitým činitelem pražského universitního života a stal se dokonce i rektorem pražské university. Promoci měl 7. září 1719. Zemřel ve 46 letech 2. června 1744 v Karlových Varech²⁾.

Také jiný Ir hrál význačnou úlohu v historii pražské university, byl to Wilhelm Mac Neven O'Kelly ab Aghrim.³⁾

Byl adoptivním synem Williama O'Kelly of Aghrim, který byl pánem na Cullagh a Ballynahown v Irsku. Tento šlechtic odešel s králem Jakubem II. na kontinent. Až do roku 1697 žil v Paříži a následujícího roku přišel do Prahy a vstoupil do císařských služeb. Jako člen staré irské šlechty byl ve styku s příslušníky jiných šlechtických rodů. Matka jeho pocházela rovněž ze starého irského rodu Cavanagh a jejím prostřednictvím byl spřízněn s nejstaršími irskými rody (např. Mac Mahon z Ormonie, ô Brien, Fitz Gerald, Fitz Moris aj.). Nevíme, jakým vlivem se dostal do Rakouska, avšak je známo, že byl příznivě přijat předními šlechtickými rody v Čechách. Stal se profesorem filosofie a heraldiky na slavné Academia Nobilis Vienensis. Byl císařským heroldem. 26. listopadu 1707 obdržel rytířství a v lednu 1708 se

stal Comes Palatinus. Zemřel ve Vídni 1. března 1751 jako tajný rada císaře Karla VI.⁴⁾

William O'Kelly of Aughrim zemřel jako bezdětný⁵⁾ a proto rok před svou smrtí, 13. října 1750, adoptoval svého příbuzného, syna své neteře Honory O'Kelly of Ballynahown, provdané za Hugo Mac-Nevina (nar.1682 v Dublinu), Williama Mac-Nevin of Crannagh-Mac-Nevin, který pak přijal jméno Wilhelm Mac Nevin (později užíval Mac Neven) O'Kelly ab Aghrim. Adopcí došlo k splynutí dvou prastarých irských rodů: Mac-Nevin of Crannagh-Mac-Nevin a O'Kelly of Aughrim.

Rodina Mac-Nevin je keltského původu a ten odvozuje od irských knížat Niall-Noygiollach z r. 375. Je spřízněna s mnoha předními irskými rody a hrála významnou úlohu v historii Irska. Původní zámek Crannagh-Mac-Nevin leží dnes jako ruina v hrabství Galway.

Rod O'Kelly je rovněž keltského původu a datuje svůj vznik do 5. století. Jméno O'Kelly vzniklo okolo roku 1000. Rod O'Kelly držel panství Hy-Maine. Daniel Mac Kelly, arcibiskup z Cashelu (1238 - 1253) byl prvním dominikánem, který se v Irsku stal biskupem. Hlavní sídla rodu byla Aghrim a Dunmôr.⁶⁾

Z Irska se rod rozšířil do jiných zemí; dnes je známo celkem 18 větví tohoto rodu, z nichž 3 ještě žijí v Irsku:

1. Gallagher a Tywoly, 2. Screen a 3. Cashle-Kelly.

Ve Francii je větev O'Kelly comtes de Montauban, v Holandsku C'Kelly comtes de Newtonhouse, dále pak žije jedna větev ve Španělsku aj. V Rakousku žily dvě větve 1. Rodina O'Kelly de Gallagher-Tywooly, která byla spřízněna s rakouskou hraběcí rodinou z Vrtby.⁷⁾ Rodina O'Kelly de Gallagher měla hraběcí titul v Rakousku od 25. listopadu 1767 společně s inkolátem.

2. Linie O'Kelly of Aughrim, která vznikla z hlavní li-

nie rodu v roce 1420.⁸⁾ Posledním členem této linie byl Wilhelm Mac Neven O'Kelly ab Aghrim.

Narodil se 1713 na Ballynahown. Toto narození je uváděno v Gothaiském almanachu⁹⁾; také je uvádí Meraviglia¹⁰⁾, avšak ve Wurzbachově Lexikonu¹¹⁾ čteme, že se narodil 1714 a podle Hasnera¹²⁾ dokonce až 1725.

S podobnými nesrovnalostmi se setkáváme i v jiných genealogických pramenech.¹³⁾ V matrice zemřelých kostela sv. Štěpána v Praze¹⁴⁾ čteme, že 9. února 1787 zemřel ve věku 70 let na zápal plic a hrudní vodnatelnost, tedy podle toho zápisu by se narodil 1717.

Wilhelm Mac Neven začal lékařská studia v Paříži a dokončil je v Praze. V matrice lékařské fakulty pražské university čteme, že 20. března 1743 byl tu zapsán na studia Guillielmus Nevin, Hybernus Conachiensis.

Již v roce 1745 vyšla v Praze tiskem jeho disputace: *Dissertatiuncula menstrua, institutistico-pathologica, de causis morborum in genere* ". Je to útlá knížka tvaru větší osmerky v dobové rokokové vazbě. Tisk Joannes Car. Hraba. Má 44 stran. Je rozdělen na 4 kapitoly: I. De pathologia, II. De morbo in genere, III. De morborum differentiis, IV. De causis morborum in genere. Nakonec je 13 otázek s odpovědí.

Mac Nevenova disertační práce " *Dissertatio inauguralis medica de comparanda in praxi certitudine* " vyšla v Praze 1747, kdy 11. června téhož roku promoval. Tištěna byla in Magno Collegio Carolini typis Georgii Labaun. Disertace má 62 stran a je rozdělena na 3 kapitoly: *De necessitate theoriae, De cognoscendis medicamentorum virtutibus a De necessitate observationum*. Nakonec je 22 thesí. Krombholz¹⁵⁾ píše, že Mac Neven v této práci ukázal mimořádný talent.

15. listopadu 1749 Mac Neven se stal mimořádným profesorem (*extraordinarius*) pražské lékařské fakulty.

Od roku 1754 byl profesorem institutionum a od dalšího roku přednášel patologii a pak i lékařskou praxi až do konce roku 1765.

V době jeho studií a po dosažení doktorátu nebyly právě utěšené poměry na lékařské fakultě. Důvodů bylo několik. Universita neplatila dobře svým profesorům, jezuitům také vcelku mnoho nezáleželo na lékařské fakultě, a proto tu bylo mnoho nešvarů. Profesoři si více hleděli své praxe než přednášení, bylo mnoho prázdnin, a došlo-li ke zkouškám, pak bylo možno profesory uplatit.¹⁶⁾

Podobné nešvary jako na pražské universitě byly i na ostatních v rakouském mocnářství. Za vlády Marie Terezie se začalo s jejich odstraňováním a to vydáváním přesných předpisů pro práci na universitě. Poradce císařovny Van Swieten věřil, že vyřeší problém reorganizace práce rakouských universit jmenováním jakýchsi důvěrníků s titulem direktora. Ustanovení jejich bylo provedeno zvláštním dekretem vydaným ve Vídni 11.května 1754. Nyní šlo jen o to vyhledat pro tyto funkce vhodné osoby.

Na pražské universitě si Van Swieten vybral Mac Nevena, který se těšil jeho zvláštní přízni. V krátké době (28. října 1754) Mac Neven byl jmenován direktorem lékařské fakulty pražské university.¹⁷⁾ Císařský výnos o tomto jmenování přišel později - 16. listopadu 1754 a hned den po tom byl Mac Neven slavnostně uveden jako direktor do fakultního sezení. Plat za tuto funkci obnášel 600 zlatých ročně.

Povinností nově ustanoveného direktora bylo odstranit nešvary na lékařské fakultě a hlavně dát do pořádku záležitosti studijní. Úkol a pravomoc direktora na fakultě byla velmi rozsáhlá. Určoval čas zkoušek

k dosažení hodnosti a těmto zkouškám sám předsedal. Přehlížel a cenzuroval předložené these ano i práce profesorů. Hodnost direktora byla vyšší děkana, který mu byl povinen skládat účty.

Avšak všechno nešlo tak jednoduše, jak si to Van Swieten představoval. Už před ustanovením Mac Nevena jako direktora se někteří profesori snažili dát studijní záležitosti do pořádku. A ti nyní těžce nesli, že mladší člověk, Ir Mac Neven, je pověřen takovou význačnou funkcí. Také pro nového direktora to nebyla lehká úloha. Upravit vzájemné vztahy mezi stávajícími universitními hodnostáři nebylo lehkým oříškem. Direktor byl svojí pravomocí sice více než děkan, avšak zůstával i nadále členem profesorského sboru fakulty a při tom jeho povinností bylo dbát, aby jeho kolegové správně vykonávali svoje povinnosti. Přirozeně, že nemohlo docházet k nějakým vzájemným kolegiálním vztahům, naopak velmi často vznikaly konfliktní situace. Navíc Mac Neven nebyl asi jednoduchou osobností. Už hned rok po jeho promoci byla na něho u děkana vznesena stížnost pro jeho nekolegiální vystupování. Na konsiliích se choval pyšně a naduté, podceňoval umění a znalosti svých kolegů, hlavně starších. Proto nebyl s nimi v žádném přátelském vztahu, zejména si nevážil kolegů Scrinziho, Scottiho a Du Tuye.

Kromě nesnází na fakultě Mac Neven měl povinnost uhlazovat časté třecí plochy mezi universitou, arcibiskupem, akademickým senátem a vídeňským ministerstvem. Nebyla to tedy pro něho situace záviděníhodná. Často se ukazovalo, že na zvládnutí některých problémů neměl dostatek zkušeností. Pramenilo to předně z neznalosti místních poměrů a ostatně byl také ještě mladý, stal se direktorem ve věku 29-30 let.

Avšak Mac Neven se snažil svůj úřad vykonávat svě-

domitě. Tím se zavděčoval Vídni a těšil se sice velké přízni u Van Swieten, ale v pražských lékařských kruzích byl osobou velmi nepopulární.

Bylo o něm známo, že je pyšný a ziskuchtivý. Výrazně také protěžoval svoje krajany. Hasner a po něm Vinař¹⁸⁾ píše, že byl Skotem, avšak Mac Neven byl Irem a nikdy na to nezapomínal a také irské studenty a mladé lékaře všemožným způsobem podporoval.¹⁹⁾

Když se stal direktorem, neměl zprvu hned možnost uskutečňovat všechny novoty. Tehdy byla doba válečná a Praha v roce 1757 byla Prusáky velmi zpustošena. Až teprve po míru v Hubertsburgu mohl Mac Neven v klidu vykonávat svoji funkci direktora v plném rozsahu. Je otázka, jak píše Hasner, zda by Mac Neven konciliantním jednáním nedocílil více než svým tvrdým a bezohledným vystupováním často vůči starším kolegům až nešetrným. Přesto však Mac Neven nemohl zabránit, aby jím opovrhovaným profesorům se později dostalo veřejného uznání. Tak Scrinzi byl jmenován rektorem a Du Toy několikrát děkanem lékařské fakulty a dvakrát dokonce i rektorem university. Mac Nevenovi však je nutno přiznat, že za jeho direktorství studijní poměry na fakultě se značně zlepšily. Nastoupila řada nových profesorů, v jejichž volbě vcelku měl šťastnou ruku. Noví profesori Bohacz, Klínkosch, Procházka, Mikan, Bayer a Plencicz byli nejenom dobrými učiteli, ale vynikli i po stránce literární.

Mac Neven se nikdy nestavěl proti novým směrům. Ke zřízení kliniky v pražské nemocnici došlo sice až v roce 1790, avšak Mac Neven už určil Sebalda jako vedoucího lékaře.

Svoji posici si Mac Neven udržel i po smrti svého protektora Van Swieten (1772).

Mac Neven nebyl v lásce u celé řady lidí. Především

to asi zavinila jeho povaha a pyšné vystupování. Jistě také k tomu trochu přispělo, že jako Ir nebyl příliš silný v němčině, mluvil obyčejně jenom latinsky. Nikdy proto nebyl zvolen rektorem university.

Funkci direktora vykonával 30 let, rezignoval v roce 1784.

Kromě tištěné disputace z roku 1745 a disertace z roku 1747 Mac Neven napsal: "Specimen sistens experimenta quaedam, quibus constitit, eas partes esse sensu praeditas, quibus Hallerus cum aliis quibusdam omnem sentiendi facultatem cum irritabilitate denegat." Wurzbach ²⁰⁾ uvádí, že tento spis vyšel v Praze 1756, avšak nemohli jsme ho nikde nalézt.

Podobně jsme nikde nenalezli další jeho spis, Wurzbachem datovaný v Praze, z roku 1760: "Problema semioticum, utrum in diagnosticis et prognosticis certiora sunt quae a pulsu, quam quae a respiratione desumuntur signa."

Dalším spisem, který Mac Neven napsal, jsou: "Theses ex universa philosophia." Jsou to these proslovené v Karolinu 17. července 1772. Spisek byl vytištěn v Karolinu, typis Al. Gelinek. Má celkem 100 odstavců, obsahujících základní these z logiky, metafysiky, etiky, matematiky a fyziky. Autor je tu uváděn už celým svým titulem: ab Aghrim et Rausenbach.

A konečně poslední prací Mac Nevenovou jsou: "Exercitationes duae". Kniha vyšla v Praze roku 1774 v tiskárně dědiců Hladkého. Má 155 stran. Obsah její je rozdělen na dvě velké části: I. De natura generatim, et singulatim de natura dei et hominis primis juris naturalis fontibus, et resultante inde statu hominum morali. II. De actionum humanarum differentia, eorumque mortalitate.

Wurzbach ²¹⁾ a po něm i jiní např. Hirsch ²²⁾ při-
čítají Mac Nevenovi autorství několika spisů, které
byly napsány jeho žáky anebo byly zpracovány pod jeho
vedením. Jsou to práce z období 1755 - 1760 od autorů:
Irové: Guilielmus Clancy, Petrus Mac-Keogh, Jacobus
Columbus Ó'Reilly, Bernardus Russel, Ignatius Simon
Ó Donell, Thomas Magrath Joanes Mac Keogh; jiné národ-
nosti: Ignatius Radniczky (Hungarus), Sebastianus
Oechy (Suevus), a z Moravy Andreas Papes, z Karl.Va-
rů Fr. Mitterbacher a z Prahy Franciscus Beer.

Kromě funkce učitelské a úřední na lékařské fa-
kultě měl Wilhelm Mac Neven též svoji privátní praxi.
Byl předním profesorem, slavným a vyhledávaným pražs-
kým lékařem ²³⁾. Jeho klientelu tvořili bohatí lidé,
hlavně šlechta, žijící v Praze. Jan Josef hrabě z Vrt-
by (1713 - 1782), císařský a královský komoří, si za-
pisoval ve svém deníku ordinace a postup léčení od své-
ho domácího lékaře Mac Nevena. ²⁴⁾ Ve Stát. archivu
v Třeboni je francouzský dopis bez data, v němž Mac Ne-
ven vyslovuje podiv, že doporučený lék hraběti Vratis-
lavovi nazabírá. ²⁵⁾

Wilhelm Mac Neven byl 20. září 1753 povýšen do
stavu rytířského ²⁶⁾ a současně mu byla potvrzena
adoptace se změnou jména a rovněž mu byl propůjčen in-
kolát. ²⁷⁾ Dne 17. listopadu 1767 byl povýšen do stavu
říšských svobodných pánů. ²⁸⁾

Podle záznamů a úředních opisů císařských diplomů
Pelikán ²⁹⁾ uvádí přesnou podobu jeho erbu: na modrém
štítě je stříbrná (bílá) krokev hrotem vzhůru, pro-
vázená třemi šestícípími hvězdami ³⁰⁾; v obou horních
rozích štítu, tj. nad hrotem krokeve, je po jedné tako-
vé hvězdě a v patě štítu pod kroví též jedna hvězda.
Na kroví samé je v každém rameni po jedné červené, zla-
tě lemované pětilisté růži. Nad nimi v hrotě krokeve je

červený berličkový kříž. Nad štítem stojí dvě turněské (otevřené) helmy. Pravá z nich nese ze zlaté koruny rostoucí hradební věž přirozené barvy, jejíž brána je otevřena a padací mříž zdvižena; nad branou jsou dvě okna; na hřebeni cimbuří stojí bílý chrt s vyplazeným jazykem, pozdviženou pravou nohou a se zlatým obojkem i kroužkem na krku; je obrácen doprava, tj. na venkovskou stranu. Na levé helmě vyrůstají ze zlaté koruny dvě rozložená černá křídla orličí, mezi nimiž se vznáší červený kříž, podobný kříži na krokvi. Pokryvadla jsou u pravé helmy stříbrná (bílá) a červená, u levé helmy zlatá (žlutá) a modrá.

Devisou rodu je: " FORTITER AC FIDELITER ".

Štít znaku takto popsaneho s levou helmou náležel původně rodině Mac Neven of Cranagh a zůstal i nadále nezměněn; pravá helma s věží a chrtem byla přibrána z erbu rodu O`Kelly při adoptaci s spojení rodového jména.

Wilhelm Mac Neven se oženil dne 24. června 1750 s Marií Annou (nar. okolo 1728), dcerou Jana Rausse z Raussenbachu. Byl to pražský měšťan, který byl předtím v r. 1735 povýšen do stavu šlechtického³¹⁾ a 15. dubna 1755 i do stavu rytířského.³²⁾ Byl císařským radou a od r. 1750 pánem na Zručí n. Sáz. a Krasonovicích u Čáslavě.

Svatba Mac Nevena s Marií z Raussenbachu byla v kostele sv. Jakuba na Zbraslavi a oddával je zbraslavský opat Adamus Aysl.³³⁾ V matrice Týnského chrámu v Praze je pak o této svadbě dodatečný zápis.³⁴⁾ Svolení k sňatku vydal pražský arcibiskup.

Po svadbě se pak Mac Neven též někdy podpisoval " z Aghrimu a z Raussenbachu ".

Hrad Zruč nad Sáz. s panstvím pak po smrti tchána přešel dědictvím 4. listopadu 1767 na Mac Nevena.³⁵⁾

Celou řadu let marně pátráme po portrétu Wilhelma Mac Nevena. Není v archivu pražské university, ani ve sbírce portrétů profesorů lékařské fakulty, uložené v současné době na děkanství této fakulty. Nenašli jsme ho v žádném katalogu portrétů nebo rytin vynikajících mužů té doby: Singer,³⁶⁾ Balzer,³⁷⁾ Bailey-Bishop³⁸⁾ aj. Prohlédli jsme rovněž bez výsledku seznamy obrazů některých zámeckých galerií. Neuspěli jsme ani ve sbírce portrétů rakouské nacionální bibliotéky ve Vídni, ani ve vídeňské grafické sbírce Albertina. Ani katalog soukromých českých mincí a medailí ho neuvádí (Miltner³⁹⁾). Rovněž tak negativně vyzněl dotaz v některých soukromých sbírkách obrazů a rytin. Zkusili jsme to také s výzvou v našem kulturně historickém časopise Zprávy památkové péče (v roce 1956) - avšak i tady jsme nepochodili.

Veškerá naše dlouhodobá práce vyzněla nadarmo. A přece je více než pravděpodobné, že taková význačná osobnost tehdejší doby, jako byl Wilhelm Mac Neven, byla portrétována. Domníváme se, že jeho portrét je jistě někde u nás, snad v nějaké zámecké galerii - ale je tu bez bližšího označení, takže se neví, koho představuje.

Není nám známo, kde Wilhelm Mac Neven bydlel v Praze za svobodna.

V archivu města Prahy⁴⁰⁾ je uchován revers z 13. září 1744, v němž Wilhelm Mac Neven O'Kelly sb Aghrim se zavazuje, že v šosovním domě nebude provádět živnost.

Od roku 1750 Mac Neven bydlel v domě čp. 719 (staré číslo bylo 508), v bývalé ulici Pasiřské (Guertlerstrasse); nyní je to ulice Palackého a dům má nové číslo 7. Byl to starý pražský dům, patřící pražskému měšťanu, nedávno povýšenému do stavu šlechtického, tchánu Mac Nevena Janu z Raussenbachu.⁴¹⁾

V roce 1770 slavný Ignác Jan Palliardi vystavěl na místě starého domu palác pro rodinu Mac Nevenů. Je to řadová stavba prostých měšťanských rozměrů se střízlivě pozdní rokokovou výzdobou. Rodina v domě sídlila až do roku 1790, kdy palác přešel na jiné majitele. Patřil rodině Měchurů. Bydlel tu Fr. Palacký, později F. L. Rieger.⁴²⁾

Manželka Wilhelma Mac Nevena Marie Anna zemřela 28. ledna 1765 na horkou nemoc ve Zruči a byla podle úmrtní matriky kostela sv. Štěpána⁴³⁾ pochována v Praze u Hybernů.

Wilhelm Mac Neven O'Kelly ab Aghrim et Raussenbach zemřel v Praze ve věku 70 let na zápal plic a vodnatelnost 9. února 1787.⁴⁴⁾ Podle svého posledního přání byl 11. února pochován na hřbitově a nikoliv v kryptě. U kostela sv. Štěpána bývalo v okolí hojně náhrobků, dnes jich tu zbývá jen několik ve zdech kostela, avšak žádný z nich není Mac Nevenův.⁴⁵⁾

Potomstvo Wilhelma Mac Nevena.

Wilhelm Mac Neven měl se svojí manželkou celkem 4 děti.

I. 1. Marie Anna Antonie

Narodila se v Praze 2. října 1751 a jako svobodná zemřela taktéž v Praze v čp. 894 vodnatelností 31. prosince 1815.

I. 2. Brigitta

Narodila se v Praze v roce 1754 a zemřela jako svobodná nervovou mrtvicí 10. června 1829 rovněž v Praze.

I. 3. William Hugo Johann Babtista

Narodil se 1. prosince 1758 ve Zruči nad Sáz. O jeho studích, disertační práci a promoci nemáme

zpráv. Materiál universitního archivu z té doby bohužel byl v r. 1945 zničen. Byl doktorem práv a filosofie a od 25. dubna 1805 císařským a královským dvorním radou. Byl mužem jemných mravů a hovořil několika jazyky. Uměl též dobře česky. Byla to význačná pražská osobnost tehdejší doby. Jeho kolegou a důvěrným přítelem byl hrabě Josef Sweerts. S těmito oběma se téměř denně stýkal dr. Jan Theobald Held.⁴⁶⁾ Scházeli se u Mac Nevena, který v té době bydlel v domě Ledeburském na Vlašském náměstí na Malé Straně. Mac Neven až do roku 1790 bydlel v domě svého otce v dnešní Palackého ulici.

Sestavení memoranda, které předložili čeští stavové v roce 1790, aby na universitě byla znovu zavedena latina jako hlavní jazyk, bylo jeho dílem. Zamítnutí němčiny nebylo snad s ohledem na češtinu, avšak memorandum bylo spíše sestaveno z důvodů konservativních.⁴⁷⁾ V sestavení tohoto memoranda lze spatřovat poslední zásah Irů do dění pražské university.

William Hugo Mac Neven se 2. srpna 1783 oženil s Marií Terezií von Pollinger, která se narodila 10. listopadu 1759 v Monetin (?) a zemřela 21. srpna 1808 v Praze.

William Hugo Mac Neven zemřel 13. listopadu 1813 po zánětu mozku a nervové horečce v Praze a pochován je ve Zruči n.Sáz.⁴⁸⁾

I. 4. Johanna

Narodila se v Praze v roce 1761 a zemřela svobodná rovněž v Praze 23. prosince 1852. Jako příčina smrti je v matrice uvedena stařecka sešlost.

Wilhelm Mac Neven měl bohatou klientelu a jeho rodina byla zvyklá na nákladný život. Proto po smrti otcově se asi dcerám nedostávalo peněz. V archivu měs-

ta Prahy je totiž dlužný úpis na 3.500 zlatých pro Isa-
ka Drosa od Brigity, Marianne a Johany Mac Neven a dá-
le pak jeho převedení na dům čp. 709/II.⁵⁰⁾ Jeden
z otcových pacientů, František hrabě Adam Vratislav,
půjčil také dcerám svého bývalého lékaře 5.000 zlatých.
Jak splácely, nevíme, ale ve státním archivu v Třeboni
je zachována upomínka věřitele o zaplacení úroků.⁵¹⁾

William Hugo Mac Neven měl s Marií Terezií von
Pollinger 9 dětí:

II. 1. Maria Wilhelmina

Narodila se 27. června 1783 a 2. srpna 1802 se
v Praze provdala za Alberta hraběte ze Schönburgu-Glau-
chau, důstojníka v pruské armádě. Zemřela v Linci 31.
srpna 1853.

II. 2. William Eduard

Narodil se 16. dubna 1786. Jako důstojník byl
v r. 1809 raněn u Wagramu.⁵²⁾ V r. 1811 je uváděn jako
nadporučík u 3. pluku lehké jízdy, v r. 1820 jako ryt-
mistr 4. pluku Hulánů. V r. 1833 byl jmenován majorem.
Zemřel svobodný jako penzionovaný důstojník v Praze
25. května 1840.

II. 3. Friedrich William

Ve zrušské matrice nacházíme jenom přesný zápis
o jeho úmrtí: 30. října 1787 ve věku dvou měsíců.

II. 4. Friedrich Ernest

Narodil se 8. prosince 1789. Celý život sloužil
u 6. pluku myslivců. V r. 1820 tu byl nadporučíkem,
1831 hejtmanem a 9. února 1838 zemřel v Praze jako ma-
jor téhož pluku. Byl svobodný.

II. 5. Stella Maria

Narodila se 28. ledna 1791 a zemřela svobodná
v Linci 5. ledna 1876.

II. 6. Maria Bertha

Narodila se 18. července 1792 a zemřela ve Zručí 10. června 1802.

II. 7. Laura Adelaída

Narodila se 4. října 1793 a zemřela ve Zručí 22. září 1797.

II. 8. Ludvík Achilles

Narodil se v Praze 16. června 1795 a zemřel jako guberniální rada v Lublani 14. ledna 1873.

14. listopadu 1835 se oženil v Thurnu u Lublaně s Viktorií Elisabethou Codelli von Codellisberg, která se tamtéž narodila 4. listopadu 1810 a zemřela v Lublani 26. prosince 1897.

II. 9. Hugo Walther

Narodil se v Praze 5. února 1800 a zemřel 12. února 1888 v Lublani jako dvorní koncipient. Byl svobodný.

Ludvík Achilles Mac Neven s chotí Viktorií von Codelli měli 4 děti:

III. 1. Viktoria Elisebeth

Narodila se 23. června 1837 v Lublani. Čestná dáma šlechtického řádu " Maria Schul " v Brně. Zemřela ?

III. 2. Wilhelmina Marie

Narodila se 19. května 1841 v Lublani. Zemřela ?

III. 3. Terezia Stella

Narodila se 6. února 1844 v Lublani. Tamtéž se provdala 17. října 1868 za hraběte Hellwig Wurmbrand-Stuppach, který byl komořím a rytmistrem. Terezie Stella zemřela v Praze 4. 12. 1908. Z manželství byla

dcera hraběnka Maria Viktoria nar. v Lublani 19. června 1869.

III. 4. František Wilhelm

užíval celý titul: of Cranagh-Mac-Nevin, svob. pán Mac Nevin O'Kelly von Aughrim, dědičný pán na Ballynahown. Narodil se 12. června 1849 v Lublani. Od 11. listopadu 1871 sloužil jako poručík u 17. pěšího pluku v Terstu. V r. 1878 byl dekorován voj. záslužným křížem. Byl dvorním radou a vedoucím úředníkem hejtmanství v Klagenfurtu; od r. 1880 je veden jako císařský a královský komoří.⁵³⁾ Zemřel 1918 v Salzburgu.

Dne 15. listopadu 1873 se v Linci oženil s Eleonorou Marií, dcerou Johanna hraběte z Montfortu del Duchi di Laurito a Sofie princezny z Thurn a Taxis. Tato se narodila 26. ledna 1854 v Oedenburgu. Od r. 1895 patřila mezi dámy řádu Hvězdy a kříže.⁵⁴⁾

František Wilhelm Mac Neven s chotí Eleonorou Marií měli dvě děti:

IV. 1. Hugo Maria Wilhelm Johann Ludwig

Narodil se 16. května 1875 v Gabrielenhofu u Lince. Od r. 1900 byl císařským a královským komořím a rytmistrem. Byl dvakrát ženatý. Poprvé se oženil v únoru 1900 s Marií Johannou sv. paní Wiedersperger v. Wiedersperg, narozenou 24. března 1878.

Podruhé se oženil 28. června 1917 ve Vídni s Margit sv. paní Reinlein v. Marienburg, nar. v Abba-zii 21. června 1891.

Hugo se svojí manželkou Margit žili od 5. července 1917 do 6. prosince 1921 v Salzburgu. V prosinci 1921 se rodina odstěhovala na Slovensko, kde baron Hugo byl správcem v okolí Bratislavy. Při obsazení Slovenska Němci v r. 1939 rodina odešla přes Švédsko do Brazílie. Tady krátce po příjezdu Hugo zemřel. Manželka

pracovala jako ředitelka velkého obchodního domu v St. Paolo, kde žije se svojí dcerou Marií Gabrielou.

IV. 2. Marie Gabriela

Narodila se 29. ledna 1897 ve Vöcklabrucku. 24. dubna 1911 se provdala ve Vídni za vdovce hraběte Louise Bloma.

Hugo Mac Neven neměl z prvního manželství žádné děti a z druhého s Margit měl dceru

V. 1. Marie Gabriela

Narodila se v Salzburgu 1. února 1919. S rodiči odjela na Slovensko a v r. 1939 přes Švédsko do Brazílie, kde nyní žije.

Z rozrodu Wilhelma Mac Nevena vidíme, že vymřel po meči.

X X X X

Při výčtu příslušníků rodiny Mac Nevenů nesmíme opomenout jednoho významného člena:

William James Mac Neven

Narodil se 21 března 1763 v Ballynahown u Aghrimu v hrabství Galway v Irsku jako syn katolických rodičů Jamese a Rosy Mac Neven. Už v mládí byl poslán k svému strýci baronu Mac Nevenovi do Prahy, kde začal studovat medicínu. V matrice lékařské fakulty Karlovy university čteme, že 15. ledna 1781 byl zapsán do 1. ročníku Guilielmus Mac Neven de Culagh et Ballynahown. Studia v Praze nedokončil a přešel na universitu ve Vídni, kde v r. 1784 dosáhl doktorátu.

Nedlouho po promoci se usadil v Dublinu a předpokládala se mu veliká kariéra. Účastnil se však politického života a výsledkem bylo odsouzení a uvěznění.

Proto pak odešel do Švýcarska a v r. 1803 do Francie. Politicky se dosud nevzdal. Měl interview s Napoleonem o uskutečnění invaze do Irska. Během dvou dalších let organizoval irskou brigádu ve Francii.

4. července 1805 odešel do Ameriky. Dva roky nato byl zvolen za člena College of Physicians and Surgeons v Novém Yorku. Tady se stal v r. 1808 profesorem porodnictví. Přednášel též chemii a materii medicu. Publikoval množství vědeckých prací. Kromě jiných též vydal v r. 1807 " Pieces of Irish History ".⁵⁵⁾

William James Mac Neven se v roce 1810 oženil s Janou Margaretou, dcerou Samuela Rihera. Měli spolu několik dětí, které však brzy zemřely a pouze dva synové a jedna dcera přežili otce, který zemřel 12. července 1841 v Bowery Bay, Long Island, Nový York, kde je pochován.

X X X X

Nevíme, kam máme zařadit medika, který je uveden v seznamu nájemníků v Praze na Uhelném trhu v čp. 358 (nové č. 426) " U Točnických " jako Ondřej (?) Mac Neven z Lochna v Irsku, který tu společně bydlel s jiným medikem z Irska (z Lochwer), Vilémem Bonetem.⁵⁶⁾ Bližší však už o jeho studiích nezjistíme, protože spisy lékařské fakulty z té doby jsou zničeny při událostech v Praze v roce 1945.

Rovněž není známo, zda byl v nějakém příbuzenském poměru nebo vztahu k naší rodině Mac Nevenů Thomas Mac Nevin, Esqu. (1814-1848), který byl významným členem Young Ireland Party⁵⁷⁾ a který vydal v Dublinu : "The speeches of the right honourable Richard Lalor Sheil."

Wilhelm Mac Neven O'Kelly ab Aghrim
profesor lékařské fakulty pražské university.

Wilhelm Mac Neven O'Kelly ab Aghrim se narodil v Irsku (1717 ? - 1787) jako potomek prastaré šlechtické rodiny. Lékařská studia začal v Paříži a poté přišel do Prahy, kde byl zapsán 20. března 1743 na lékařskou fakultu a tady také 11. června 1747 promoval. Od roku 1749 do 1765 pak přednášel na lékařské fakultě Van Swieten, jehož se těšil veliké přízni, ho v roce 1754 jmenoval direktorem lékařské fakulty. Mac Neven zastával tuto funkci až do roku 1784.

Autor článku se pokouší z archivních dokladů a zachované korespondence vykreslit jednak Mac Nevenovu osobnost a pak objasnit jeho pozitivní i negativní vliv na tehdejší pražský universitní život.

V dalším je uváděn rozrod rodiny Mac Nevenovy až do doby nedávné. Stručně je pojednáváno o jednotlivých členech rodiny, jejíž větší část mužských členů sloužila, jak tehdy bylo zvykem, v rakouské armádě. Z tabulky rozrodu je patrné, že tento rod vymřel po meči.

P o z n á m k y

- 1) Schmid, L. : Irští lékaři v Čechách. Praha. Univ. Karlova. 1968.
Schmid, L. : Irish Doctors in Bohemia.
Irish J. Med. Sci. (1968): 1, 497-504.
- 2) Schmid, L. : Jacobus Smith de Balroe.
Čas. Lék.čes. (1969): 108, 928-931
- 3) Vinař, Jos.: Obrazy z minulosti českého lékařství.
Praha. 1969. Str. 176.

- Schmid, L. : Irští lékaři v Čechách. Praha. Univ. Karlova. 1968.
- 4) Schmid, L. : Irští lékaři v Čechách .....
  - 5) Nevíme, v jakém vztahu byl s lektorem teologické fakulty pražské university jménem Petrus ^ô Kelly, který je podepsán na listině dokládající šlechtický původ uchazečky z rodu O'Kelly do ústavu šlechtičen v Praze.
  - 6) De Courcelles : Histoire généalogique et héraldique des pairs de France. Paris. 1822 - 1833. Sv. 4.
 Jméno Kelly (O'Kelly, Queally, O'Keilly apod.) je v Irsku velmi rozšířeno. Mac Lysaght, E. (Irish Families. Dublin. 1957. Str. 195) uvádí, že dnes prakticky žije v Irsku na 50.000 osob s tímto jménem
  - 7) Gothaische Genealog. Taschenbuch der Freiherrl. Häuser. 1850.
  - 8) Ibidem. 1880. Str. 465.
  - 9) Ibidem. 1880. Str. 465.
  - 10) Meraviglia v. Siebmacher's Grossen Wappenbuch. Nürnberg. 1866. Str. 78.
  - 11) Wurzbach, C.: Biographisches Lexicon. Wien.(1867): 16, 221.
  - 12) Hasner: Der medicinische Studien-direktor Mac Neven Prager Med. Wschr. (1884) 9, 113 - 114.
  - 13) Hellbach v. J. Chr.: Adels-Lexicon. Ilmenau. 1825. II. díl, Str. 83.
 Stammbuch des blühenden u. abgestorbenen Adels in Deutschland. Regensburg. 1860 - 1866. Díl III. Str. 2 a 114.
  - 14) Matrika zemřelých Z 4, pag. 70.
  - 15) Krombholz, J. V.: Topographisches Taschenbuch von Prag, Prag . 1837.

- 16) Tomek W. W. : Geschichte der Prager-Universität.
Praha. 1849.
- 17) Tomek W. W. : ibidem
Hasner : Der medicinische Studien-direktor Mac Ne-
ven. Prager Med. Wschr. (1884) 9, 113 -
114.
- 18) Hasner : ibidem
Vinař, Jos.: Obrazy z minulosti českého lékařství.
Praha. 1959. Str. 176.
- 19) Ocitne-li se člověk v cizí zemi, pak je mu pomoc
od krajanů vždy vítána. V mnohých případech ji rov-
něž potřebovali Irové přicházející do Čech. Je zná-
mo mnoho dokladů o jejich vzájemné pomoci v rakous-
ké emigraci.
- Určité podpory se jim dostávalo od irských františ-
kánů usazených v Praze, jimž zase přispívali bohatí
zbožní jedinci, kteří se domohli větších statků.
Tak např. generál Kavanagh v r. 1784 irskému kláš-
teru v Praze postoupil splátky vojenské pohledávky
místo almužny. Navíc se tu objevují dary, které je
snad možno chápat jako výraz pokání. Walter Buttler,
plukovník rakouské armády, jeden z inspirátorů vraž-
dy Valdštejna, věnoval řádu františkánů na tehdejší
dobu ohromnou sumu 30.000 zlatých !
- Také dobře situovaní vojenští irští hodnostáři ne-
zapomínali na svoje krajany nebo jejich potomky.
Svědčí o tom ustavení některých nadací:
1. nadace polního podmaršálka hraběte Valentina
Browna
  2. nadace Daniela Mac Carthyho
  3. nadace generálmajora Joh. sv.pána O'Brien hrabě-
te z Thomondu,
  4. nadace hraběte Karla Ogary aj.
- Na lékařské fakultě to byl předně děkan a rektor

(v r. 1743) university prof. Jacobus Smith de Balroe, který držel ochrannou ruku nad přicházejícími krajany a irskými studenty. Rovněž přímluva člena akademického senátu Dr. O'Hehira měla určitou váhu, např. v případě přidělení místa fyzika v Českých Budějovicích irskému lékaři Mac Mahonovi (Schmid, L. : Irský lékař Mac Mahon v Českých Budějovicích. Jihočeský sborník historický 1969: 38, 15 - 19). Není tedy nijak divné, že všemocný pán lékařské fakulty pražské university direktor prof. Mac Neven irské studenty všemožně podporoval, až mu to bylo vytýkáno.

- 20) Wurzbach, C. : Biographisches Lexicon. Wien. (1867) 16, 221.
- 21) Ibidem
- 22) Hirsch, A. : Biographisches Lexikon der hervorragenden Aerzte aller Zeiten und Völker Berlin-Wien. Urban-Schwarzenberg. (1932): 4, 20.
- 23) Pelcl, F. M.: Paměti. Praha. 1956. Str. 71 a 136.
- 24) Mentberger, V. : Z deníku Jana Josefa hraběte z Vrtby. Plzeň. Národopisné museum 1940, str. 16, 30 a 32.
- 25) Státní archiv Třeboň: RA Vratislav, inv.č. 325, karton 184.
- 26) Saalbücher sv. 204, str. 61 - 63
- 27) Saalbücher sv. 204, str. 64 - 90
- 28) Saalbücher sv. 216, str. 658 - 664
- 29) Pelikán, V. J.: Heraldické záhady. Mělnicko. sv. 2 sztr. 78.- 1939.
- Goth. Freiherrl. Taschenbuch 1878, str. 451.
- Doerr v. A. : Der Adel der böhmischen Kronländer. Praha. 1900. Str. 237 a 252.

- Král z Dobré Vody, A. : Der Adel von Böhmen, Mähren und Schlesien. Prag. 1904. Str. 151
- Kneschke, E. H. : Neues allgemeines Deutsches Adels Lexikon. Leipzig. 1930. Sv. VI. Str. 72
- Siebmacher's J. : Grosses Wappenbuch. Nürnberg. 1772. VI. suppl. str. 24
- 30) V oficiálním potvrzení erbu nejsou zvlášť popisovány hvězdy; ve středoevropské heraldice jsou normální šestihroté. Avšak v heraldice britské normální jsou hvězdy pětihraté, proto tedy A. J. K. Karlovský (ústní sdělení) se domnívá, že hvězdy při udělení inkolátu byly našim poměrům přizpůsobeny.
- 31) Saalbücher sv. 163, str. 482
- 32) Saalbücher sv. 204, str. 244
- 33) Zbraslav, matrika sňatků, Tom. III., 1750, str. 207
- 34) Sign. C III., str. 153
- 35) Vlasák, A. N. : Okres Dolno-Kralovický v Čáslavsku Praha. 1884
- 36) Singer, H. W. : Allgemeiner Bildnisskatalog. Leipzig. 1930.
- 37) Balzer, Joh. : Abbildungen Böhmischer u. Mährischen Gelehrten u. Künstler. Praha. Schönfeld.
- 38) Bailey, H. - Bishop, W. J. : Notable Names in Medicine and Surgery. London. Lewis. 1944
- 39) Miltner: Beschreibung der böhmischen Privat - münzen u. Medailen. Prag. 1852
- 40) Sign. : I - 1123/13
- 41) Ruth, Fr. : Kronika královské Prahy. Praha. 1904. Str. 823.
- 42) Kubíček, A. : Pražské paláce. Praha. Poláček. 1946.

- 43) Archiv města Prahy : Šť Z 2 , str. 628
- 44) Archiv města Prahy : Šť Z 4 , str. 70
- 45) Ekrt, Fr. , : Posvátná místa král. hlavního města Prahy. Praha. 1883/4.
- 46) Štětina, K. : Dr. Jan Theobald Held. Praha. 1931. Thomayer. Sb. č. 161, str. 15
- 47) Novotný, V. : Universita Karlova v minulosti. Praha. 1922
- 48) Vlasák, A. N. : Okres Dolno-Kralovický v Čáslavsku. Praha. 1884
Autor v textu zaměňuje otce Wilhelma Mac Nevena se synem Williamem Hugo Mac Nevenem a píše, že otec je pochován ve Zruči n. Sáz., avšak tady leží jeho syn.
- 49) Sign. : IV - 8833 a)
- 50) Sign. : IV - 8833 b)
- 51) RA Vratislav, inv. č. 331, karton 187
- 52) Duffy, Chr. : Feldmarschall Browne. München-Wien. 1966. Str. 377
- 53) Jahrbuch der k. k. heraldischen Gesellschaft " Adler ". Wien. 1895, sv. 1
- 54) Handbuch der Allerhöchsten Hofes u. des Hofstates seiner k. u. k. Apostolischen Majestät f. das Jahr 1886. Wien, str. 353
- 55) Dumas Malone : Dictionary of American Bibliography. New York. Charles Scribner. 1946. Sv. 11. Str. 153
- 56) Šebesta, E. - Krejčík, A. L. : Popis obyvatelstva hlavního města Prahy z r. 1770. I. Staré Město. Praha. 1933. Str. 79
- 57) Mac Lysaght, E. : More Irish Families. Dublin. 1960 str. 193.

William James MacNeven, M.D. (1763-1841)

Dům č. 719 (původně 508) v bývalé ulici Pasířské
nyní ul. Palackého (nové čís. domu 7.) - v němž
od roku 1750 bydlel Wilhelm Mac Neven .

Erb Wilhelma Mac Nevena

PŘEHLED REKTORŮ A DĚKANŮ JEDNOTLIVÝCH FAKULT PRAŽSKÉ UNIVERSITY V OBDOBÍ 1654 - 1773

I. Raková

Z doby po r. 1654 existují seznamy akademických hodnostářů zejména v původních rukopisech, jistou výjimku tvoří pouze Millauerův tištěný přehled Series rectorum a soupis rektorů připojený k Tomkovým Geschichte der Prager Universität, který je ostatně velmi nepřesný.¹⁾ Předkládaný seznam byl sestaven na podkladě písemností uložených v Archivu University Karlovy s přihlédnutím k dalším obdobným materiálům a zmíněným vydaným pomůckám.²⁾

Za chronologické mezníky jsou zvolena data, která vymezují v historii pobělohorské university výraznou vývojovou etapu. Výchozím bodem je sloučení starobylé Karlovy university s jezuitskou klementinskou akademií (23. 2. 1654), jež znamenalo ukončení vleklých sporů o universitu po Bílé Hoře, a konečným zrušení jezuitského řádu v roce 1773. Důsledkem zrušení Tovaryšstva Ježíšova byly krom jiného podstatné personální změny profesorského sboru filosofické a teologické fakulty, takže je třeba rok 1773 považovat pro účely tohoto přehledu za stěžejní.

Při unii v roce 1654 byly sloučeny dvě do té doby samostatně se vyvíjející pražské vysoké školy, které si však zachovaly odlišné rysy i uvnitř sjednocené Karlo-Ferdinandovy university až do poloviny 18.století. Duchovní fakulty (filosofická a teologická) sídlící v Klementinu se řídily vždy interními pravidly jezuitského řádu, kdežto světské - karolinské fakulty (právnická a lékařská) nebyly na Tovaryšstvu závislé a stály spíše pod vlivem panovníkovým.

Způsob volby rektora byl ustaven již dekretem císaře Ferdinanda III. z 8. 7. 1654.³⁾ Rektor (Rector Magnificus) měl být volen centrálně děkany všech čtyř fakult, ale v případě rovnosti hlasů měl rozhodující význam výrok nového císařského úředníka - superintendanta, ustaveného na pražské universitě r. 1654 podle vzoru university vídeňské. První rektor (z teologické fakulty) - Jan Molitoris - instalovaný 4. 3. 1654 při slavnostním unijním aktu v Týnském chrámu byl ještě přímo jmenován panovníkem.⁴⁾

Od následujícího funkčního období byl rektor celkem již pravidelně volen, ovšem s jedinou změnou oproti původnímu Ferdinandovu výnosu v tom, že voliteli nebyli pouze děkani, ale všichni řádní profesoři fakult. Z počátku docházelo k tomu, že dvě funkční období po sobě bezprostředně byl rektorem příslušník duchovní fakulty, což vzbudilo bouřlivé protesty obou fakult světských. Rozhodnutím Leopolda I. z r. 1659 bylo zavedeno pravidelné střídání rektorů: vždy po představiteli zvoleném za jednu z duchovních fakult následoval zástupce fakulty právnické či lékařské.⁵⁾

Pasivní volební právo při rektorské volbě měli na světských fakultách všichni graduovaní, na juristické fakultě i licenciáti. Až na dvě výjimky byl však rektorský úřad vyhrazen pouze pro profesory. Na duchovních fakultách bylo toto právo silně omezeno, rektorem byl volen vždy jeden z představených tří pražských jezuitských sídel - kolejí staroměstské a novoměstské a malostranského profesního domu u sv. Mikuláše. Nejčastěji ale byl jím rektor staroměstské koleje u sv. Klimenta. Změna nastala až za reforem Marie Terezie, kdy bylo spolu s ustavením studijních direktorů v r. 1753 rozšířeno de iure pasivní volební právo na všech fakultách.

Děkani byli voleni jednotlivě na fakultách.⁶⁾

Na fakultě teologické se děkanské volby formálně podobaly rektorským, ale zvolen mohl být každý člen profesorského sboru. V okamžiku svého zvolení do čela fakulty však děkan přestával přednášet. Analogické byly i volby na druhé jezuitské fakultě - filosofické, jen s tím rozdílem, že bylo více příslušníků s aktivním volebním právem. Protože profesorský sbor filosofické fakulty se podle řádových pravidel skládal z velmi mladých členů, býval často ve funkci děkana profesor teologické fakulty. Na teologii bývali děkani většinou ponecháni ve svém úřadě po dlouhé období (často až do své smrti, nebo odchodu na jiné řádové učiliště), na filosofii docházelo k častému střídání.⁷⁾

Právnická fakulta volila své děkany z řad profesorského sboru a až na nepatrné výjimky se všichni profesori postupně na děkanském stolci vystřídali. Podobně tomu bylo i na medicíně, kde ovšem bývaly časté spory při volbách mezi profesory a licenciáty.⁸⁾ Na světských fakultách byl děkanský úřad také záležitostí dlouhodobou.

Větší úpravy volebního řádu byly realizovány (i když ne vždy zcela důsledně) Marií Terezií. Směřovaly k unifikaci jednotlivých volebních systémů a rozšíření volebního práva (i v praxi) na doktory či licenciáty.

Do úřadů na duchovních fakultách byli vybíráni výhradně členové Tovaryšstva, k výjimkám dochází až od padesátých let 18. století pod státním tlakem a současně za slábnoucí řádové moci.⁹⁾ Na světských fakultách se akademickým hodnostářem stával většinou profesor, který nebyl vybírán podle věku (nejstarší profesor zastával na všech fakultách jinou významnou funkci - seniora), ale spíše podle zásluh či organizačních schopností.

Rok 1654

Rektor: Jan Molitoris, teologická fakulta,
(4.3.1654 - 23.6.1655)

Děkani:

teologická fakulta : Rodrigo z Arriagy
právnícká fakulta : Jindřich Pipius
lékařská fakulta : Jan Marcus Marci z Kronlandu
filosofická fakulta: Karel z Grobendonecque

Rok 1655

Rektor: Jindřich Pipius, právnícká fakulta,
(23.6.1655 - 12.7.1656)

Děkani:

teologická fakulta : Rodrigo z Arriagy
právnícká fakulta : Kryštof Kyblín z Waffenburgu
lékařská fakulta : Jan Marcus Marci z Kronlandu
filosofická fakulta: Maxmilián Reichenberger

Rok 1656

Rektor: Mikuláš Franchimont z Franckenfeldu, lékařská
fakulta, (12.7.1656 - 11.7.1657)

Děkani:

teologická fakulta : Rodrigo z Arriagy
právnícká fakulta : Jindřich Pipius
lékařská fakulta : Jan Marcus Marci z Kronlandu
filosofická fakulta: Maxmilián Reichenberger

Rok 1657

Rektor: Ondřej Schambogen, filosofická fakulta,
(11.7.1657 - 14.12.1659)

Děkani:

teologická fakulta : Rodrigo z Arriagy

právnícká fakulta : Jindřich Papius
lékařská fakulta : Jan Marcus Marci z Kronlandu;
od 16.8.1657 Jakub Forberger
filosofická fakulta: Maxmilián Reichenberger

Rok 1658 - 1659

Rektor: Ondřej Schambogen, filosofická fakulta,
(11.7.1657 - 14.12.1659)

Děkani:

teologická fakulta : Rodrigo z Arriagy
právnícká fakulta : Kryštof Kyblín z Waffenburgu
lékařská fakulta : Jakub Forberger
filosofická fakulta: Maxmilián Reichenberger

Rok 1660

Rektor: Kryštof Norbert Knauth z Fahnenschwungu,
právnícká fakulta, (14.12.1659 - 12.12.1660)

Děkani:

teologická fakulta : Rodrigo z Arriagy
právnícká fakulta : Kryštof Kyblín z Waffenburgu
lékařská fakulta : Jan Marcus Marci z Kronlandu
filosofická fakulta: Maxmilián Reichenberger

Rok 1661

Rektor: Jan z Vrbna, teologická fakulta,
(12.12.1660 - 15. 1.1662)

Děkani:

teologická fakulta : Rodrigo z Arriagy
právnícká fakulta : Kryštof Kyblín z Waffenburgu
lékařská fakulta : Jan Marcus Marci z Kronlandu
filosofická fakulta: Maxmilián Reichenberger

Rok 1662

Rektor: Jan Marcus Marci z Kronlandu, lékařská fakulta
(15. 1.1662 - 14. 1.1663)

Děkani:

teologická fakulta : Rodrigo z Arriagy
právnícká fakulta : Kryštof Kyblín z Waffenburgu
lékařská fakulta : Šebestián Zeidler
filosofická fakulta: Maxmilián Reichenberger

Rok 1663

Rektor: Jan z Vrbna, filosofická fakulta,
(14. 1.1663 - 6. 2.1664)

Děkani:

teologická fakulta : Rodrigo z Arriagy
právnícká fakulta : Kryštof Kyblín z Waffenburgu
lékařská fakulta : Jan Marcus Marci z Kronlandu
filosofická fakulta: Maxmilián Reichenberger

Rok 1664

Rektor: Kryštof Kyblín z Waffenburgu, právnícká fak.
(6. 2.1664 - 15. 4.1665)

Děkani:

teologická fakulta : Rodrigo z Arriagy
právnícká fakulta : Jan Jiří Funck
lékařská fakulta : Jan Marcus Marci z Kronlandu
filosofická fakulta: Maxmilián Reichenberger

Rok 1665

Rektor: Jan Saxius, teologická fakulta,
(15. 4.1665 - 5. 5.1666)

Děkani:

teologická fakulta : Rodrigo z Arriagy
právnícká fakulta : Kryštof Kyblín z Waffenburgu

lékařská fakulta : Mikuláš Franchimont z Francken-
filosofická fakulta: Maxmilián Reichenberger feldu

Rok 1666

Rektor: Mikuláš Franchimont z Franckenfeldu, lékařská
fakulta, (5. 5.1666 - 1. 7.1667)

Děkani:

teologická fakulta : Rodrigo z Arriagy
právnícká fakulta : Jan Jiří Schauer z Augenburgu
lékařská fakulta : Jakub Forberger
filosofická fakulta: Maxmilián Reichenberger

Rok 1667

Rektor: Václav Zimmerman, filosofická fakulta,
(1. 7.1667 - 27.7.1668)

Děkani:

teologická fakulta : Rodrigo z Arriagy, zemř. 7.7.1667;
po něm Karel z Grobendonecque
právnícká fakulta : Jan Jiří Schauer z Augenburgu
lékařská fakulta : Jakub Forberger
filosofická fakulta: Maxmilián Reichenberger

Rok 1668

Rektor: Ignác František Tam, právnícká fakulta,
(27.7.1668 - 30.7.1669)

Děkani:

teologická fakulta : Karel z Grobendonecque
právnícká fakulta : Jan Jiří Funck
lékařská fakulta : Šebestián Zeidler
filosofická fakulta: Maxmilián Reichenberger

Rok 1669

Rektor: Šimon Schürer, teologická fakulta

(30. 7.1669 - 13. 8.1670)

Děkani:

teologická fakulta: Karel z Grobendonecque
právnícká fakulta : Matyáš Malanotte
lékařská fakulta : Šebestián Zeidler
filosofická fakulta: Maxmilián Reichenberger

Rok_1670

Rektor: Jakub Jan Václav Dobřenský z Nigro Ponte,
lékařská fakulta, (13. 8.1670 - 9.11.1671)

Děkani:

teologická fakulta : Karel z Grobendonecque
právnícká fakulta : Kryštof Kyblín z Waffenburgu
lékařská fakulta : Karel Kirchmayer
filosofická fakulta: Maxmilián Reichenberger

Rok_1671

Rektor: Jakub Jan Václav Dobřenský z Nigro Ponte,
lékařská fakulta, (13. 1.1670 - 9.11.1671)

Děkani:

teologická fakulta : Maxmilián Reichenberger
právnícká fakulta : Kryštof Kyblín z Waffenburgu
lékařská fakulta : Mikuláš Franchimont z Francken-
feldu
filosofická fakulta: Matyáš Tanner

Rok_1672

Rektor: Daniel Krupský, filosofická fakulta,
(9.11.1671 - zemř.20.5.1672
Matyáš Tanner, filosofická fakulta,
(13. 8.1672 - - 3.1673)

Děkani:

teologická fakulta : Maxmilián Reichenberger

právnícká fakulta : Kryštof Kyblín z Waffenburgu
lékařská fakulta : Mikuláš Franchimont z Francken-
filosofická fakulta: Emanuel z Boye feldu

Rok 1673

Rektor: Jan Jiří Funck, právnícká fakulta,
(4. 1.1673 - 24. 1.1674)

Děkani:

teologická fakulta : Řehoř Král
právnícká fakulta : Kryštof Kyblín z Waffenburgu
lékařská fakulta : Mikuláš Franchimont z Francken-
filosofická fakulta: Emanuel z Boye feldu

Rok 1674

Rektor: Matyáš Tanner, teologická fakulta,
(24. 1.1674 - 13. 7.1675)

Děkani:

teologická fakulta : Řehoř Král
právnícká fakulta : Kryštof Kyblín z Waffenburgu
lékařská fakulta : Jakub Forberger
filosofická fakulta: Vojtěch Had

Rok 1675

Rektor: Jan Jiří Proxa, lékařská fakulta,
(13. 7.1675 - 31.10.1676)

Děkani:

teologická fakulta : Maxmilián Reichenberger
právnícká fakulta : Kryštof Kyblín z Waffenburgu
lékařská fakulta : Jakub Forberger
filosofická fakulta: Jan Wald, od května 1676
Bedřich Wolf

Rok 1676

Rektor: Jan Jiří Proxa, lékařská fakulta,
(13. 7.1675 - 31.10.1676)

Děkani:

teologická fakulta : Jan Tanner
právnícká fakulta : Kryštof Kyblín z Waffenburgu
lékařská fakulta : Šebestián Zeidler
filosofická fakulta: Longinus John

Rok 1677

Rektor: Řehoř Král, filosofická fakulta,
(31.10.1676 - 26. 1.1678)

Děkani:

teologická fakulta : Jan Tanner
právnícká fakulta : Kryštof Kyblín z Waffenburgu
lékařská fakulta : Mikuláš Franchimont z Francken-
feldu
filosofická fakulta: František Kamperger

Rok 1678

Rektor: Matyáš Alois Malanotte, právnícká fakulta,
(26. 1.1678 - 19. 4.1679)

Děkani:

teologická fakulta : Jan Tanner
právnícká fakulta : Jan Jiří Funck (od 2.5.1678)
lékařská fakulta : Jakub Forberger
filosofická fakulta: František Kamperger, po něm
Jan Bock

Rok 1679

Rektor: Jiří Weis, teologická fakulta,
(19. 4.1679 - 27. 5.1680)

Děkani:

teologická fakulta : Jan Tanner

právnícká fakulta : Jan Jiří Funck, po něm
Matyáš Malanotte

lékařská fakulta : Jakub Forberger, po něm
Mikuláš Franchimont z Francken-
feldu

filosofická fakulta: Bedřich Wolf

Rok 1680

Rektor: Šebestián Kristián Zeidler z Zeidlern,
lékařská fakulta, (27. 5.1680 - 21. 1.1682)

Děkani:

teologická fakulta : Jan Tanner

právnícká fakulta : Matyáš Alois Malanotte

lékařská fakulta : Jakub Forberger

filosofická fakulta: Bedřich Wolf

Rok 1681

Rektor: Šebestián Kristián Zeidler z Zeidlern,
lékařská fakulta, (27. 5.1680 - 21. 1.1682)

Děkani:

teologická fakulta : Jan Tanner

právnícká fakulta : Jan Kryštof Schambogen

lékařská fakulta : Jakub Forberger

filosofická fakulta: Vilém Dvorský

Rok 1682

Rektor: Jan Wald, filosofická fakulta,
(21. 1.1682 - 28. 4.1683)

Děkani:

teologická fakulta : Jan Tanner

právnícká fakulta : Jan Kryštof Schambogen

lékařská fakulta : Mikuláš Franchimont z Francken-
filosofická fakulta: Vilém Dvorský feldu

Rok 1683

Rektor: Jan Jiří Funck, právnická fakulta
(28. 4.1683 - 1. 7. 1684)

Děkani:

teologická fakulta : Jan Tanner
právnická fakulta : Jan Kryštof Schambogen
lékařská fakulta : Jakub Jan Dobřenský z Nigro Ponte
filosofická fakulta: Vilém Dvorský

Rok 1684

Rektor: František z Vrtby, teologická fakulta,
(1. 7.1684 - 8. 8. 1685)

Děkani:

teologická fakulta : Jan Tanner
právnická fakulta : Jan Kryštof Schambogen
lékařská fakulta : Jakub Jan Dobřenský z Nigro Ponte
filosofická fakulta: Vilém Dvorský

Rok 1685

Rektor: Jakub Jan Václav Dobřenský z Nigro Ponte,
lékařská fakulta, (8. 8. 1685 - 21. 8.1686)

Děkani:

teologická fakulta : Jan Tanner
právnická fakulta : Jan Jiří Funck
lékařská fakulta : Jan František Löw
filosofická fakulta: Vilém Dvorský

Rok 1686

Rektor: Jakub Jan Václav Dobřenský z Nigro Ponte,

lékařská fakulta, (8. 8. 1685 - 21. 8. 1686)

Děkani:

teologická fakulta : Jan Tanner

právnícká fakulta : Ja Kryštof Schambogen

lékařská fakulta : Jan František Löw

filosofická fakulta: Vilém Dvorský

Rok 1687

Rektor: Emanuel z Boye, filosofická fakulta,
(21. 8.1686 - 22.11.1687)

Děkani:

teologická fakulta : Jan Tanner

právnícká fakulta : Jan Kryštof Schambogen

lékařská fakulta : Šebestián Kristián Zeidler

filosofická fakulta: Vilém Dvorský

Rok 1688

Rektor: Jan Kryštof Schambogen, právnícká fakulta,
(22.11.1687 - 12. 1.1689)

Děkani:

teologická fakulta : Jan Tanner

právnícká fakulta : Justus Mořic Gaismayer

lékařská fakulta : Šimon Alois Ducecius

filosofická fakulta: Vilém Dvorský

Rok 1689

Rektor: Václav Sattenwolf, teologická fakulta,
(12. 1.1689 - 25. 1.1690)

Děkani:

teologická fakulta : Jan Tanner

právnícká fakulta : Jan Kryštof Schambogen

lékařská fakulta : Šebestián Kristián Zeidler

filosofická fakulta: Vilém Dvorský

Rok 1690

Rektor: Jan Jindřich Proxa, lékařská fakulta,
(25. 1.1690 - 28. 4.1691)

Děkani:

teologická fakulta : Jan Tanner
právnícká fakulta : Jan Kryštof Schambogen
lékařská fakulta : Šimon Tudecius z Monte Galea
filosofická fakulta: Vilém Dvorský

Rok 1691

Tektor: Václav Sattenwolf, filosofická fakulta,
(28.4.1691 - zemř. 28.12.1691)

Děkani:

teologická fakulta : Vilém Dvorský
právnícká fakulta : Jan Kryštof Schambogen
lékařská fakulta : Jan František Löw
filosofická fakulta: Jan Senftleben

Rok 1692

Rektor: Jan Kryštof Schambogen, právnícká fakulta,
(22. 3.1692 - 15. 4.1693)

Děkani:

teologická fakulta : Vilém Dvorský
právnícká fakulta : Jan Jindřich Turba
lékařská fakulta : Jan Jindřich Löw
filosofická fakulta: Jan Senftleben

Rok 1693

Rektor: Ondřej Müntzer, teologická fakulta,
(15. 4.1693 - 26. 5.1694)

Děkani:

teologická fakulta : Vilém Dvorský
právnícká fakulta : Jan Jindřich Turba
lékařská fakulta : Jan Jindřich Löw
filosofická fakulta: Jan Senftleben

Rok 1694

Rektor: Jan Antonín Cassinis z Bugelly, lékařská fak.,
(26. 5.1694 - 9. 7. 1695)

Děkani:

teologická fakulta : Vilém Dvorský
právnícká fakulta : Jan Kryštof Schambogen
lékařská fakulta : Jan František Löw
filosofická fakulta: Jakub Mibes

Rok 1695

Rektor: Jan Dubský, filosofická fakulta,
(9. 7.1695 - 21. 7.1696)

Děkani:

teologická fakulta : Vilém Dvorský
právnícká fakulta : Jan Kryštof Schambogen
lékařská fakulta : Jan František Löw
filosofická fakulta: Jakub Mibes

Rok 1696

Rektor: Jan Jindřich Turba, právnícká fakulta,
(21. 7.1696 - 31. 8.1697)

Děkani:

teologická fakulta : Jakub Mibes
právnícká fakulta : Jan Kryštof Schambogen, po jeho
smrti Jan Jindřich Turba, po jeho
zvolení rektorem Jan Kušpar Ignác
Wolwert

lékařská fakulta : Jan Antonín Cassinis z Bugelly
filosofická fakulta: Václav Čackert

Rok 1697

Rektor: Jan Jindřich Turba, právnická fakulta,
(21. 7.1696 - 31. 8.1697)

Děkani:

teologická fakulta : Jakub Mibes
právnická fakulta : Jan Kašpar Ignác Wolwert
lékařská fakulta : Jan František Löw
filosofická fakulta: Václav Čackert

Rok 1698

Rektor: Ferdinand Rudolf Waldhauser, teologická fak.,
(31. 8.1697 - 6. 9. 1698)

Děkani:

teologická fakulta : Jakub Mibes
právnická fakulta : Jan Jindřich Turba
lékařská fakulta : Jan František Löw
filosofická fakulta: František Wölcker

Rok 1699

Rektor: Jan František Löw z Erlsfeldu, lékařská fak.,
(6. 9.1698 - 14.11.1699)

Děkani:

teologická fakulta : Emanuel z Boye
právnická fakulta : Jan Jindřich Turba
lékařská fakulta : Jan Antonín Cassinis z Bugelly
filosofická fakulta: Jan Grünsklee

Rok 1700

Rektor: Kašpar Knittel, filosofická fakulta,

(14.11.1699 - 1. 12.1700)

Děkani:

teologická fakulta : Emanuel z Boye
právnícká fakulta : Jan Jindřich Turba, od 8.6.1700
Jan Kašpar Ignác Wolwert
lékařská fakulta : Jan František Löw z Erlsfeldu
filosofická fakulta: Jan Steiner

Rok 1701

Rektor: Jan Jindřich Turba, právnícká fakulta,
(1.12.1700 - 11. 1.1702)

Děkani:

teologická fakulta : Jáchym Stechau
právnícká fakulta : Jan Kašpar Ignác Wolwert
lékařská fakulta : Jan Antonín Cassinis z Bugelly
filosofická fakulta: Jan Steiner

Rok 1702

Rektor: Tomáš Schmidl, teologická fakulta,
(11. 1.1702 - zemř. 13. 4.1702)
Jan František Löw z Erlsfeldu, lékařská fak.,
(3. 6.1702 - 12.12.1703)

Děkani:

teologická fakulta : Jáchym Stechau
právnícká fakulta : Jan Kašpar Ignác Wolwert
lékařská fakulta : Jan Antonín Cassinis z Bugelly
filosofická fakulta: Martin Ulman

Rok 1703

Rektor: Jan František Löw z Erlsfeldu, lékařská fak.,
(3. 6.1702 - 12.12.1703)

Děkani:

teologická fakulta : Oldřich Pokayo

právnícká fakulta : Jan Jindřich Turba
lékařská fakulta : Jan Kašpar Voigt
filosofická fakulta: Jindřich Dussig

Rok 1704

Rektor: Jáchym Stechau, filosofická fakulta,
(12.12.1703 - 3. 1. 1705)

Děkani:

teologická fakulta : Oldřich Pokayo
právnícká fakulta : Jan Kašpar Ignác Wolwert
lékařská fakulta : Jan František Löw z Erlsfeldu
filosofická fakulta: Ludvík Lisovský

Rok 1705

Rektor: Jan Kašpar Ignác Wolwert z Neffe,
právnícká fakulta, (3. 1.1705 - 23. 1.1706)

Děkani:

teologická fakulta : Oldřich Pokayo
právnícká fakulta : Václav Jan Kriegelstein
lékařská fakulta : Jan František Löw z Erlsfeldu
filosofická fakulta: Ludvík Lisovský

Rok 1706

Rektor: Jiří Chsinsky, teologická fakulta,
(23. 1.1706 - 12. 2.1707)

Děkani:

teologická fakulta : Ludvík Lisovský
právnícká fakulta : Václav Jan Kriegelstein
lékařská fakulta : Jan Antonín Cassinis z Bugelly
filosofická fakulta: Jiří Slezina

Rok 1707

Rektor: Jan Kašpar Ignác Voigt, lékařská fakulta,

(12. 2.1707 - 24. 3.1708)

Děkani:

teologická fakulta : Ludvík Lisovský
právnícká fakulta : Jan Kašpar Ignác Wolwert z Neffe
lékařská fakulta : Jan František Löw z Erlsfeldu
filosofická fakulta: Vavřinec Scholtz

Rok 1708

Rektor: Jan Miller, filosofická fakulta,
(24. 3. 1708 - 3. 7.1709)

Děkani:

teologická fakulta : Ludvík Lisovský
právnícká fakulta : Václav Jan Kriegelstein
lékařská fakulta : Jan František Löw z Erlsfeldu
filosofická fakulta: Vavřinec Scholtz

Rok 1709

Rektor: Václav Jan z Kriegelsteinu, právnícká fakulta,
(3. 7.1708 - 30. 8.1710)

Děkani:

teologická fakulta : Ludvík Lisovský
právnícká fakulta : Václav Jan z Kriegelsteinu,
od 3. 7. 1708 Jan Wolwert z Neffe
lékařská fakulta : Jan František Löw z Erlsfeldu
filosofická fakulta: Ferdinand Sieghardt, od prosince
r. 1708 Godfried Henel

Rok 1710

Rektor: Václav Jan z Kriegelsteinu, právnícká fakulta,
(3. 7.1708 - 30.8.1710)

Děkani:

teologická fakulta : Ludvík Lisovský

právnícká fakulta : Jan Wolwert z Neffe
lékařská fakulta : Jan František Löw z Erlsfeldu
filosofická fakulta: Godfried Henel

Rok 1711

Rektor: Jan Miller, teologická fakulta,
(30. 8.1710 - 7.11.1711)

Děkani:

teologická fakulta : Jáchym Stechau
právnícká fakulta : Václav Jan z Kriegelsteinu
lékařská fakulta : Jan František Löw z Erlsfeldu
filosofická fakulta: Jan Seidel

Rok 1712

Rektor: Jan František Löw z Erlsfeldu, lékařská fak.,
(7.11.1711 - 7. 1.1713)

Děkani:

teologická fakulta : Jáchym Stechau
právnícká fakulta : Václav Jan z Kriegelsteinu,
resig. 11. 5.1712, po něm
Jan Adam Besnecker
lékařská fakulta : Jan Antonín Cassinis z Bugelly
filosofická fakulta: Kašpar Pfliger

Rok 1713

Rektor: Jakub Stessl, filosofická fakulta,
(7. 1.1713 - 7. 7.1714)

Děkani:

teologická fakulta: Jáchym Stechau
právnícká fakulta : Václav Xaver Neumann z Puchholze
lékařská fakulta : Jan Antonín Cassinis z Bugelly
filosofická fakulta: Martin Pirchan

Rok 1714

Rektor: Václav Xaver Neumann z Puchholze,
právnícká fakulta, (7. 7.1714 - 23.11.1715)

Děkani:

teologická fakulta : Jáchym Stechau
právnícká fakulta : Zachariáš Am- Ende
lékařská fakulta : Jan František Löw z Erlsfeldu
filosofická fakulta: Martin Pirchan

Rok 1715

Rektor: Václav Xaver Neumann z Puchholze,
právnícká fakulta, (7. 7.1714 - 23.11.1715)

Děkani:

teologická fakulta : Jáchym Stechau
právnícká fakulta : Zachariáš Am- Ende
lékařská fakulta : Jan František Löw z Erlsfeldu
filosofická fakulta: Ferdinand Sieghardt

Rok 1716

Rektor: František Fragstein, teologická fakulta,
(23.11.1715 - 12. 2.1717)

Děkani:

teologická fakulta : Jáchym Stechau
právnícká fakulta : Jan Adam Besnecker, od 26.5.1716
Bernard Germetten
lékařská fakulta : Jan František Löw z Erlsfeldu
filosofická fakulta: Martin Hlaváček

Rok 1717

Rektor: Jan František Löw z Erlsfeldu, lékařská fak.,
(13. 2.1717 - 9. 7.1718)

Děkani:

teologická fakulta : Jáchym Stechau
právnícká fakulta : Bernard Jindřich Germetten,
po něm Jan Adam Besnecker
lékařská fakulta : František Crusius z Krausenbergu
filosofická fakulta: Karel Siebert

Rok 1718

Rektor: Heřman Oppersdorf, filosofická fakulta,
(9. 7.1717 - 19. 8.1719)

Děkani:

teologická fakulta : Jáchym Stechau
právnícká fakulta : Jan Adam Besnecker, od 12.7.
Václav Xaver Neumann z Puchholze
lékařská fakulta : František Crusius z Krausenbergu
od 11.7. František Löw z Erlsfel-
du,
filosofická fakulta: Jiří Slezina

Rok 1719

Rektor: Heřman Oppersdorf, filosofická fakulta,
(9. 7.1717 - 19. 8.1719)

Děkani:

teologická fakulta : Jáchym Stechau
právnícká fakulta : Václav Xaver Neumann z Puchholze
lékařská fakulta : Jan František Löw z Erlsfeldu
filosofická fakulta: Matyáš Miller

Rok 1720

Rektor: Jan Adam Besnecker, právnícká fakulta,
(19. 8.1719 - 23.11.1720)

Děkani:

teologická fakulta : Jáchym Stechau

právnícká fakulta : Václav Xaver Neumann z Puchholze
lékařská fakulta : Jan František Löw z Erlsfeldu
filosofická fakulta: Jan Heilman

Rok 1721

Rektor: Jakub Stessl, teologická fakulta
(23.11.1720 - 21. 1.1722)

Děkani:

teologická fakulta : Jáchym Stechau
právnícká fakulta : Václav Xaver Neumann z Puchholze,
od 12.7.1721 Jan Adam Besnecker
lékařská fakulta : Jan František Löw z Erlsfeldu
filosofická fakulta: Jan Ringelhan

Rok 1722

Rektor: Leonard Ferdinand Meisner, lékařská fakulta,
(21. 1.1722 - 20. 3.1723)

Děkani:

teologická fakulta : Jáchym Stechau
právnícká fakulta : Zachariáš Am-Ende
lékařská fakulta : Jan František Löw z Erlsfeldu
filosofická fakulta: Jiří Peter

Rok 1723

Rektor: František Retz, filosofická fakulta,
(23. 3.1723 - 13. 5.1724)

Děkani:

teologická fakulta : Jáchym Stechau
právnícká fakulta : Václav Xaver Neumann z Puchholze
lékařská fakulta : Jan František Löw z Erlsfeldu
filosofická fakulta: Bernard Raschdorf

Rok 1724

Rektor: Václav Xaver Neumann z Puchholze,
právnícká fakulta, (13. 5.1724 - 29. 8.1725)

Děkani:

teologická fakulta : Jáchym Stechau
právnícká fakulta : Václav Xaver Neumann z Puchholze,
od 13.5.1724 Zachariáš Am-Ende
lékařská fakulta : Šebestián Fuchs
filosofická fakulta: Karel Worel

Rok 1725

Rektor: Jan Nonnert, teologická fakulta,
(29. 8.1725 - 16.11.1726)

Děkani:

teologická fakulta : Jáchym Stechau
právnícká fakulta : Zachariáš Am-Ende
lékařská fakulta : Šebestián Fuchs
filosofická fakulta: Ferdinand Stranick

Rok 1726

Rektor: Jan Nonnert, teologická fakulta,
(29. 8.1725 - 16.11.1726),
Leonard Ferdinand Meisner, lékařská fakulta,
(16.11.1726 - 18. 2.1728)

Děkani:

teologická fakulta : Jiří Slezina
právnícká fakulta : Václav Xaver Neumann z Puchholze
lékařská fakulta : Ferdinand Leonard Meisner
filosofická fakulta : Ferdinand Stranick

Rok 1727

Rektor: Ferdinand Leonard Meisner, lékařská fakulta,

(16.11.1726 - 18. 2.1728)

Děkani:

teologická fakulta: Jiří Slezina

právnícká fakulta : Václav Xaver Neumann z Puchholze

lékařská fakulta : Jan Jakub Gelhausen (viceděkan
do 4.2.1727, poté zvolen děkanem)

filosofická fakulta: Jan Riderman

Rok 1728

Rektor: Jan Seidel, filosofická fakulta,

(18. 2.1728 - 9. 4.1729)

Děkani:

teologická fakulta: Jan Absolon

právnícká fakulta : Jindřich Petr Froichhausen

lékařská fakulta : Ferdinand Leonard Meisner

filosofická fakulta: Karel Golfinger

Rok 1729

Rektor: Václav Xaver Neumann z Puchholze,

právnícká fakulta, (9. 4.1729 - 15. 7.1730)

Děkani:

teologická fakulta: Jan Absolon

právnícká fakulta : Zachariáš Josef Am-Ende

lékařská fakulta : Ferdinand Leonard Meisner

filosofická fakulta: Karel Golfinger

Rok 1730

Rektor: Julius Zwicker, teologická fakulta,

(15. 7.1730 - 17.11.1731)

Děkani:

teologická fakulta: Jan Absolon

právnícká fakulta : Václav Xaver Neumann z Puchholze

lékařská fakulta : Jan Gelhausen

filosofická fakulta: Šebestián Fridl

Rok 1731

Rektor: Julius Zwicker, teologická fakulta,
(15. 7.1730 - 17.11.1731)

Děkani:

teologická fakulta : Bernard Raschdorf
právnícká fakulta : Václav Xaver Neumann z Puchholze
lékařská fakulta : Jan Gelhausen
filosofická fakulta: Josef Giehl

Rok 1732

Rektor: Ferdinand Leonard Meisner, lékařská fakulta,
(17.11.1731 - 14. 2.1733)

Děkani:

teologická fakulta : Bernard Raschdorf
právnícká fakulta : Jindřich Petr Proichhausen
lékařská fakulta : Ludvík Jindřich Voss
filosofická fakulta: Josef Giehl

Rok 1733

Rektor: Jan Seidel, filosofická fakulta,
(14. 2.1733 - 10. 3.1734)

Děkani:

teologická fakulta : Bernard Raschdorf
právnícká fakulta : Václav Xaver Neumann z Puchholze
lékařská fakulta : Ferdinand Leonard Meisner
filosofická fakulta: František Macasius, zemř. 20. 5.
1733, po něm František Oppersdorf

Rok 1734

Rektor: Václav Xaver Neumann z Puchholze,

právnícká fakulta, (10. 3.1734 - 7. 6.1735)

Děkani:

teologická fakulta: Bernard Raschdorf
právnícká fakulta : Zachariáš Am-Ende
lékařská fakulta : Ferdinand Leonard Meisner
filosofická fakulta: Michael Frisch

Rok 1735

Rektor: Jan Seidel, teologická fakulta,
(7. 6.1735 - 5. 9.1736)

Děkani:

teologická fakulta : Bernard Raschdorf
právnícká fakulta : Václav Xaver Neumann z Puchholze
lékařská fakulta : Leonard Ferdinand Meisner
filosofická fakulta: Michael Frisch

Rok 1736

Rektor: Jan Jakub Gelhausen, lékařská fakulta,
(5. 9.1736 - zemř. 16. 2.1737)

Děkani:

teologická fakulta : Bernard Raschdorf
právnícká fakulta : Václav Xaver Neumann z Puchholze
lékařská fakulta : Jan Jakub Gelhausen
filosofická fakulta: František Oppersdorf

Rok 1737

Rektor: po 16.2.1737 vicerektor Václav Xaver Neumann
z Puchholze

Děkani:

teologická fakulta : Bernard Raschdorf
právnícká fakulta : Václav Xaver Neumann z Puchholze
lékařská fakulta : Jakub Smith
filosofická fakulta: Ignác Thomas

Rok 1738

Rektor: Jan Heilman, filosofická fakulta,
(2. 5.1738 - 20. 6.1739)

Děkani:

teologická fakulta : Bernard Raschdorf
právnícká fakulta : Václav Xaver Neumann z Puchholze
lékařská fakulta : Jakub Smith
filosofická fakulta: Ignác Thomas

Rok 1739

Rektor: Václav Xaver Neumann z Puchholze,
právnícká fakulta, (20. 6.1739 - 27. 8.1740)

Děkani:

teologická fakulta : Bernard Raschdorf
právnícká fakulta : Jindřich Petr Proichhausen
(od 22. 6.1739)
lékařská fakulta : Jakub Smith
filosofická fakulta: Bernard Grassoldt

Rok 1740

Rektor: Václav Xaver Neumann z Puchholze,
právnícká fakulta, (20. 6.1739 - 27. 8.1740)

Děkani:

teologická fakulta : Bernard Raschdorf (do července
1740, pak odchod do krumlovské
koleje, po něm viceděkan Jan Zah-
rádka)
právnícká fakulta : Jindřich Petr Proichhausen
lékařská fakulta : Ludvík Jindřich Voss
filosofická fakulta: Jan Nepomuk Paleček

Rok 1741

Rektor: Jiří Peter, teologická fakulta,

(27. 8.1740 - 10. 7.1743)

Děkani:

teologická fakulta : Jan Zahradka
právnícká fakulta : Václav Xaver Neumann z Puchholze
lékařská fakulta : Jan Ignác Mayer
filosofická fakulta: Jan Nepomuk Paleček

Rok 1742

Rektor: Jiří Peter, teologická fakulta,
(27. 8. 1740 - 10. 7.1743)

Děkani:

teologická fakulta : Ignác Thomas
právnícká fakulta : Václav Xaver Neumann z Puchholze
lékařská fakulta : Jan František Groner
filosofická fakulta: Jan Nepomuk Paleček

Rok 1743

Rektor: Jiří Peter, teologická fakulta, po něm
(27. 8.1740 - 10. 7.1743)
Jakub Smith z Balroe, lékařská fakulta
(10.7.1743 - zemř. 2. 7.1744)

Děkani:

teologická fakulta : Josef Gihl
právnícká fakulta : Jindřich Petr Proichhausen
lékařská fakulta : Jan František Groner
filosofická fakulta: Jan Nepomuk Paleček

Rok 1744

Rektor: Jakub Smith z Balroe, lékařská fakulta,
(10. 7.1743 - zemř. 2. 7.1744)
vicerektor Ludvík Jindřich Vooss

Děkani:

teologická fakulta : Josef Gihl

právnícká fakulta : Jindřich Petr Proichhausen
lékařská fakulta : Ludvík Jindřich Vooss
filosofická fakulta: Josef Mladota

Rok 1745

Rektor: František Xaver Heissler, filosofická fakulta,
(22. 8.1744 - 27.11.1745)

Děkani:

teologická fakulta : Josef Gihl
právnícká fakulta : Mikuláš Ignác Königsman
lékařská fakulta : Jan Ignác Mayer
filosofická fakulta: Josef Mladota

Rok 1746

Rektor: Jindřich Petr Proichhausen, právnícká fakulta,
(27.11.1745 - 12. 3.1747)

Děkani:

teologická fakulta : Josef Gihl
právnícká fakulta : Mikuláš Ignác Königsman
lékařská fakulta : Jan Ignác Mayer
filosofická fakulta: Jan Gremner

Rok 1747

Rektor: Leopold Grimm, teologická fakulta,
(12. 3.1747 - 24. 6.1748)

Děkani:

teologická fakulta : Bernard Raschdorf
právnícká fakulta : Mikuláš Ignác Königsman
lékařská fakulta : Jan František Griner
filosofická fakulta: Jan Gremner

Rok 1748

Rektor: Antonín Václav Rings, lékařská fakulta,

(24. 6.1748 - 12. 3.1749)

Děkani:

teologická fakulta : Bernard Raschdorf
právnícká fakulta : František Ferdinand de Lauro
lékařská fakulta : Jan Antonín Scrinici
filosofická fakulta: Jan Gremner

Rok_1749

Rektor: Leopold Grimm, filosofická fakulta,
(12. 3.1749 - 21. 3.1750)

Děkani:

teologická fakulta : Bernard Raschdorf
právnícká fakulta : Mikuláš Ignác Königsman
lékařská fakulta : František Ferdinand Kirchmayer
filosofická fakulta: Jan Gremner

Rok_1750

Rektor: Mikuláš Ignác Königsman, právnícká fakulta,
(21. 3.1750 - 3. 4.1751)

Děkani:

teologická fakulta : Bernard Raschdorf
právnícká fakulta : Jan Nepomuk Václav Dvořák
lékařská fakulta : Jan Ignác Mayer
filosofická fakulta: Jan Gremner

Rok_1751

Rektor: Bernard Weber, teologická fakulta,
(3. 4.1751 - 14. 4.1752)

Děkani:

teologická fakulta : Bernard Raschdorf
právnícká fakulta : Jan Nepomuk Václav Dvořák
lékařská fakulta : František Ferdinand Kirchmayer

filosofická fakulta: Jan Gremner

Rok 1752

Rektor: Jan Ignác Mayer z Mayersbachu, lékařská fak.,
(15. 4.1752 - 5. 5.1753)

Děkani:

teologická fakulta : Bernard Raschdorf

právnícká fakulta : Josef Azzoni

lékařská fakulta : František Du Toy

filosofická fakulta: Jan Gremner

Rok 1753

Rektor: Bernard Weber, filosofická fakulta,
(5. 5.1753 - 10. 6.1754)

Děkani:

teologická fakulta : Ignác Thomas

právnícká fakulta : Josef Azzoni

lékařská fakulta : František Ferdinand Kirchmayer

filosofická fakulta: Václav Kraus

Rok 1754

Rektor: Josef Azzoni, právnícká fakulta,
(10. 6.1754 - 23. 7.1755)

Děkani:

teologická fakulta : Ignác Thomas

právnícká fakulta : Josef Azzoni

lékařská fakulta : František Josef Du Toy

filosofická fakulta: Václav Kraus

Rok 1755

Rektor: Baltazar Lindner, teologická fakulta,
(23. 7.1755 - 22. 8.1756)

teologická fakulta : Ignác Thomas
právnícká fakulta : Jan Václav Dvořák z Booru
lékařská fakulta : Václav Jan Paschkal
filosofická fakulta: Jan Jüngling

Rok 1756

Rektor: Baltazar Lindner, teologická fakulta,
(23. 7.1755 - 22. 8.1756)

Děkani:

teologická fakulta : Ignác Thomas
právnícká fakulta : Jan Václav Dvořák z Booru
lékařská fakulta : Jan Antonín Scrinci
filosofická fakulta: Jan Jüngling

Rok 1757

Rektor: Jan Antonín Scrinci, lékařská fakulta,
(22. 8.1756 - 28.12.1757)

Děkani:

teologická fakulta : Ignác Thomas
právnícká fakulta : Josef Daniel Dewald
lékařská fakulta : Jan Křtitel Boháč
filosofická fakulta: Jan Jüngling

Rok 1758

Rektor: Jan Tille, filosofická fakulta,
(28.12.1757 - 22. 1.1759)

Děkani:

teologická fakulta : Ignác Thomas
právnícká fakulta : Josef Daniel Dewald
lékařská fakulta : David Becher
filosofická fakulta: Jan Jüngling

Rok 1759

Rektor: Jan Nepomuk Václav Dvořák z Booru,
právnícká fakulta, (22. 1.1759 - 10. 2.1760)

Děkani:

teologická fakulta : Ignác Thomas
právnícká fakulta : Josef Daniel Dewald
lékařská fakulta : Mořic Mayer z Mayersbachu
filosofická fakulta: Jan Jüngling

Rok 1760

Rektor: Jan Tille, filosofická fakulta,
(10. 2.1760 - zemř. 21. 3.1760
od 17.6.1760 Jan Antonín Josef Scrinici,
lékařská fakulta,

Děkani:

teologická fakulta : Ignác Thomas
právnícká fakulta : František Lothar Schrodtt
lékařská fakulta : Jan Křtitel Boháč
filosofická fakulta: Jan Jüngling

Rok 1761

Rektor: Jan Antonín Josef Scrinici, lékařská fakulta,
(17. 6.1760 - 28.11.1761)

Děkani:

teologická fakulta : Ignác Thomas
právnícká fakulta : František Lothar Schrodtt
lékařská fakulta : Jan Křtitel Boháč
filosofická fakulta: Augustin Langer

Rok 1762

Rektor: Jan Matyáš Schweiberer, filosofická fakulta,
(28.11.1761 - 27. 5.1763)

teologická fakulta : František Kreidl
právnícká fakulta : František Sál. Levínský
lékařská fakulta : Mořic Mayer z Mayersbachu
filosofická fakulta: Augustin Langer

Rok 1763

Rektor: Ignác Kajetán Veit, právnícká fakulta,
(27. 5.1763 - 6. 12.1764)

Děkani:

teologická fakulta : František Kreidl
právnícká fakulta : František Sál. Levínský
lékařská fakulta : Mořic Mayer z Mayersbachu
filosofická fakulta: Jan Kryštof Seidel

Rok 1764

Rektor: Ignác Kajetán Veit, právnícká fakulta,
(27. 5.1763 - 6. 12.1764)

Děkani:

teologická fakulta : František Kreidl
právnícká fakulta : František Sál. Levínský
lékařská fakulta : Mořic Mayer z Mayersbachu
filosofická fakulta: Arnošt Puschmann

Rok 1765

Rektor: František Xav. Wissinger, teologická fakulta,
(6.12.1764 - 7. 1.1767)

Děkani:

teologická fakulta : František Kreidl
právnícká fakulta : František Sál. Levínský
lékařská fakulta : Josef Wignet
filosofická fakulta: Arnošt Puschmann, od 9.5.1766
Antonín Boll

Rok 1766

Rektor: František Xav. Wissinger, teologická fakulta,
(6.12.1764 - 7. 1.1767)

Děkani:

teologická fakulta : František Kreidl
právnícká fakulta : František Sál. Levínský
lékařská fakulta : Josef Wignet
filosofická fakulta: Antonín Boll

Rok 1767

Rektor: František Du Toy, lékařská fakulta,
(7. 1.1767 - 26.4.1768)

Děkani:

teologická fakulta : Jan Lewalt
právnícká fakulta : František Sál. Levínský
lékařská fakulta : Josef Wignet
filosofická fakulta: Kašpar Sagner

Rok 1768

Rektor: Jáchym Pleiner, filosofická fakulta,
(26. 4.1768 - 26. 4.1769)

Děkani:

teologická fakulta : Jan Lewalt
právnícká fakulta : František Sál. Levínský
lékařská fakulta : Josef Wignet
filosofická fakulta: Kašpar Sagner

Rok 1769

Rektor: František Václav Štěpán z Kronefelsu,
právnícká fakulta, (26. 4.1769 - 20. 5.1770)

Děkani:

teologická fakulta : Josef Pleyer

právnícká fakulta : František Josef Bretfeld
lékařská fakulta : Mořic Mayer z Mayersbachu
filosofická fakulta: Kašpar Sagner

Rok 1770

Rektor: Petr Janovka, teologická fakulta,
(20. 5.1770 - 21. 5.1771)

Děkani:

teologická fakulta : Josef Pleyer
právnícká fakulta : František Josef Bretfeld
lékařská fakulta : Mořic Mayer z Mayersbachu
filosofická fakulta: Kašpar Sagner

Rok 1771

Rektor: Josef Wignet, lékařská fakulta,
(21. 5.1771 - 20. 5. 1772)

Děkani:

teologická fakulta : Josef Pleyer
právnícká fakulta : František Nayl z Königshofenu
lékařská fakulta : Mořic Mayer z Mayersbachu
filosofická fakulta: Mikuláš Krebs

Rok 1772 - 1773

Rektor: František Wissinger, filosofická fakulta,
(20. 5. 1772 - zemř. v Římě 29. 7. 1773,)
poslední jezuitský rektor.

Děkani:

teologická fakulta : Josef Pleyer
právnícká fakulta : úřad neobsazen
lékařská fakulta : Mořic Mayer z Mayersbachu
filosofická fakulta: Michael Krammer

P o z n á m k y

- 1) M. Millauer, Series rectorum Universitatis Pragensis ab unione academiaram Carolinae ac Ferdinandae, Pragae 1834.
W.W. Tomek, Geschichte der Prager Universität, Prag 1849, s. 363 - 367. (Odlišné Tomkovy údaje srovnej s příloženým seznamem.)
- 2) Jedná se hlavně o tyto prameny: universitní matriky uložené v Archivu UK - Rectores Magnifici, item decani, seniores et professores omnium facultatum in Universitate Carolo-Ferdinanda (1654 - 1776), AUK sign. M4; Matricula Universitatis Pragensis, rectorum, decanorum, professorum et specialim in facultate philosophica graduatorum ab anno unionis MDCLIV (1654 - 1736), AUK sign. M22; Matricula facultatis medicae Universitatis Pragensis 1657 - 1783, ed. K. Kučera - V. Truc, Praha 1968; dále rukopisy Memorabilia Universitatis Pragensis, AUK sign. A 17 V - VI; rukopis sign. XXIII C 57, SK Praha.
- 3) K. Kučera, K akademickým volbám na pražské universitě v 17. a 18. století, AUC phil. et hist. II, 1958 (Sborník prací k počtě 75. narozenin akademika Václava Vojtíška), s. 69 - 86.
- 4) Viz Tomek, Geschichte, s. 281 - 282.
- 5) Srovnej i matrika M4, pag. 7.
- 6) Podrobně o způsobu voleb, rektorském volebním ceremonielu atd. K. Kučera, K akademickým volbám, s. 71 - 81.
- 7) Vyjímkou je patnáctileté úřadování Maxmiliána Reichenbergera v hodnosti děkana filosofie.
- 8) K. Kučera, K akademickým volbám, s. 81 - 85
- 9) Např. rektorem r. 1672 za filosofickou fakultu byl zvolen J.M. Schweiberer, bakalář teologie, kanovník svatovítský a staroboleslavský.

MISTR JAN CAMPANUS VODŇANSKÝ - REKTOR VYSOKÉHO UČENÍ
PRAŽSKÉHO - HUDEBNÍ SKLADATEL

Jitka Snížková

Osobnost humanistického básníka, universitního profesora Jana Campana Vodňanského je všeobecně známa. Zaměříme se však na jeho hudební profil, neboť Campanus je autorem 38 čtyřhlasých skladeb vydaných v roce 1618 v tisku jeho básní s titulem:

¶acrarum odarum libri duo quorum prior Psalmos Davidicos pasterior Hymnos Dominicales et feriales continet, Accessere cantica canticorum in odaria LIII, necnon melodiae pro omnibus Psalmis, Odis et Canticorum Odariis eiusdem authoris. - Francofurti ad Moenum, Excudebat Erasmus Kempffer. Impensiis Gedefridi Tampachii.

Anno 1618.

První zprávu o Campanově hudební činnosti publikoval Bohumír J. Dlabač,¹⁾ po něm převzal zprávu R. Eitner,²⁾ šířeji se zmiňuje v edici "Lyra Kampánova" J. Branberger.³⁾ Zabýval se v této stati problematikou humanistické hudební tvorby vůbec jak úzce souvisela s produkcí básnickou.

Zaměříme se nyní na hudební osobnost Jana Campana, kdy se alespoň heslovitě musíme dotknout jeho životopisu, z něhož zvláště zdůrazníme hudební prostředí, které jej obklopovalo.

Narodil se v jihočeských Vodňanech (1572), kde byl zřejmě živý kulturní i hudební ruch, kde působil humanistický učitel Mikuláš Novacius. Další cesta studenta Campana vedla do Klatov - tehdy živého renesančního města, jehož úroveň orientoval tamější rychtář Daniel Korálek z Těšína,⁴⁾ který si v Klatovech vybudoval

dům zvaný " Korálkovský ", a jemuž byla věnována polyfonní skladba Spongopaeova⁵⁾ z klatovského sborníčku, z něhož zbyly dvě hlasové knihy. V Klatovech se tehdy zpívalo z latinského graduálu z r. 1537 v tradičním jednohlase i z českého nádherně vypraveného graduálu z dílny Jana Táborského z r. 1560. Bylo však zde i vyspělé literátské bratrstvo, které provozovalo složitá díla vokální polyfonie Filipa de Monte, Jakuba Hándla Galla i celé řady českých polyfoniků s Pavlem Spongopaeem Jistebnickým, s Jiřím Rychnovským⁶⁾, Ondřejem Jevíčským a s Janem Simonidem Montanem v čele. Pramen, z něhož zbyly shora uvedené dvě hlasové knihy⁷⁾ je sice datován v době, kdy Campanus už v Klatovech nebyl, ale obsah sborníku předpokládá, že vznikl pro literátské bratrstvo zde na vysoké úrovni působící.

Dále vedla Campanova cesta do Domažlic, kde se dodnes zachovaly kancionály⁸⁾ a žaltáře, např. Strejčův z r. 1596, takže je zřejmé, že se zde zpívalo spíše jednohlase ve stylu bratrských písní a žalmů. V Jihlavě, kde Campanus pokračoval ve studiích, se setkal s široce vzdělaným Joachimem Goltzem. V roce 1590 dostal podporu Matouše Polenského a zapsal se na studia řecká a latinská na Pražském vysokém učení Karlově a již 2. VI. 1593 se stal bakalářem. Učitelsky pak působil v Teplicích. Zde se opět rozhlédneme po tamějšíhudebním životě druhé poloviny 16. století. Svědky jsou rukopisné kódexy, český graduál z r. 1560 a český kancionál z r. 1566. Také blízké Ústí nad Labem zaručovalo tehdy určitou hudební úroveň. Pro ústecký chrám vznikl sborník hlasových knih vokální polyfonie v roce 1587⁹⁾ s nákladem a na paměť Abraháma Hrocha, kde mezi autory dedikačních básní nalézáme významné humanisty - přátele M. Jana Campana - Tomáše Mitise z Limuz, Prokopa Lupáče z Hlaváčova a Jana Khernera. Tento pramen je hudebně důleži-

tý i v neúplnosti (zbyly jen 3 knihy diskantu, altu, a basu). Přináší anonymní jednotlivé mešní části, dále pět mešních officií Jana Simonida Montana a dále " Mutetae ad praecipua festa " od Ondřeje Chrysozona Jevíčského. Celý sborník byl pořízen v Praze na žádost Jakuba Mollera pro ústecké literáty, podle způsobu zápisu i vazby ve stejné dílně jako svatomichalské graduale v Praze. O hudebním významu ústeckých zpěváků hovoří akrostych v dedikační básni Melchiora Stubnera z Krupky.¹⁰⁾ Campanus - tehdy dvaadvacetiletý učitel a již známý básník - nemohl tuto hudbu neslyšet. Zaměněním mu byl blízký Ondřej Chrysozonos Jevíčský,¹¹⁾ který vydal r. 1579 v pražské nototiskárně " Bicinia nova " na texty Prokopa Lupáče z Hlavačova.

V roce 1596 udělal Campanus magisterské zkoušky a do roku 1598 působil v tehdejší hudební metropoli - v Hradci Králové, kde byl život hudební kultury hluboce zakořeněn, měl tradici a zároveň byl soudobě kultivován, o čemž svědčí řada hudebních památek.¹²⁾

V Hradci Králové se zpívaly skladby tehdy známých světových polyfoniků, provozovaly se skladby českých autorů, jejichž vícehlasá díla spadají do konce 16. století. Campanus zde mohl slyšet díla vícesborá (osmihlasá) i homorytmické čtyřhlasé kompozice, které tehdy působily výrazově nově vzhledem k deklamační srozumitelnosti. Žáci na Vyšší škole královéhradecké měli denně - vždy odpoledne - hodinu zpěvu, jak se dovídáme ze školního řádu z r. 1566, který byl jistě Campanovi znám. (" Elapso tempore relaxationis mox per unam horam a praeceptore musica publice tradatur.")¹³⁾

V roce 1598 odešel Campanus do Prahy jako správce školy u sv. Jindřicha, kde bylo literátské bratrstvo na velmi vysoké úrovni. Máme zde doklady z pera Campanova z r. 1598, kdy jako rektor této školy vydal roční

paměti " Chronografii ", kde mluví o výborných hudebnících u sv. Jindřicha (Scripta et xenii loco missa clarissimis nobilitate doctrina prudentia viris celeberrimi in Nova Praga chori, qui est ad D. Henrici, musicis optimis Mecaenatibus meritissimis ...¹⁴⁾

Zajímá nás, se kterými hudebníky se zde mohl sejit V létech 1592 až 1600 zde působil Jan Knefelius , původem Slezan,¹⁵⁾ narozený 1530 v Labavě, dosud nedoceňný skladatel, jehož kontrapunktická zdatnost čerpala z tehdejších velkých vzorců, zvláště Orlanda Lassa. Měl bohatou zkušenost z předchozích hudebních působišť ve Wroclavi a v Heidelbergu. Jeho pražské působení u sv. Jindřicha bylo jakýmsi povýšením v jeho životní pouti.

V tomto tvůrčím a umění milovném prostředí byly i varhany, kde od roku 1599 (tedy v době Campanova působení) hrával vynikající mladý varhaník Václav Rychnovský - přibližně stejné generace jako Campanus. Václav byl synem skladatele Jiřího Rychnovského, který v té době působil v Chrudimi. Campanus byl s oběma ve velmi dobrých stycích, o čemž hovoří i jeho nekrolog pro Václava - báseň Memoriae iuvenis ve sbírce Anni lethiferi 1606, kterou Campanus vydal u Pavla Sessia v Praze k Václavovu neočekávanému úmrtí.¹⁶⁾

K. Navrátil¹⁷⁾ mluví ještě o bližší neurčeném hudebníku Cyrillovi, který působil u sv. Jindřicha od roku 1585 a dále o Pavlu Kalcusovi z Častolovic, který však přišel jako hudebník do jindřišského prostředí až v době Campanova působení na universitě. Hudební půda zde byla připravena již za skladatele Matěje Juncaea Poříčenského z Rokliny, který zde byl rektorem choru a byl zde pochován 7. IX. 1582.

V období činnosti ve škole svatojindřišské (1598 - 24.IV.1600) měl Campanus mnoho příležitosti ke sty-

ku s tamější toleranční novokališnickou i lutheránskou kulturou. Vedle polyfonie tu zřejmě poznal i hudební kreaace žaltářů, které byly v těchto kruzích nezbytnou součástí hudební tvorby.

Dalším zastavením Jana Campana je Kutná Hora, kde zůstal až do roku 1603 jako vrchní správce školy " vysokokostelecké". Svědkem hudebního života tohoto prostředí je cenná rukopisná památka, graduál vícehlasých mší pořázený Zikmundem Kozlem v posledních letech 16. století.¹⁸⁾ Obsahuje vokální vícehlasé mše katolického typu pražských cizinců Rudolfínské kapely. S kutnohorským skladatelem Janem Simonidem Montanem se Campanus sejit nemohl, neboť Montanus zemřel r. 1585 - tedy v době Campanových studií. Pavel Spongopaeus Jistebnický zemřel sice v Kutné Hoře r. 1619, ale dosud nemáme zjištěno, zda tam žil v letech 1600 - 1603.

Od roku 1603 působil Campanus na Karlově universitě v Praze, byl několikrát děkanem a v těžké době v roce 1621 byl zvolen rektorem. Události pobělohorské chápal jako národní katastrofu. Uvědomil si zároveň zkázu celé kališnické a bratrské kultury. S mnoha na smrt odsouzenými se osobně znal, např. svému kolegovi Janu Jesseniovi napsal v r. 1605 dvojverší oslavující jeho pražskou pitvu.¹⁹⁾ V roce 1622 přestoupil ke katolictví, zemřel 13. XII. 1622 a jezuité jej pohřbili s pompou.

Humanistické univerzitní prostředí jej znamenalo svou anonymní hudební tvorbou, kterou nazýváme " musica poetica ", a která nám zbyla roztroušena na pěkně vypravených tištěných jednolistech sebraných Václavem Dobřenským v poslední čtvrtině 16. století.²⁰⁾ Jde většinou o čtyřhlasé homorytmické gratulační a dedikační zpěvy, přístupné komosičně i pěvecky. Pochopitelně Campanus, který nebyl školeným kontrapunktikem, a jehož profese byla filosoficko-historická, inklinoval k hudeb-

ní tvorbě snadno přístupné a bez technických problémů. Navíc byly tyto čtyřhlasy novou moderní tvorbou a "musica poetica" byla tehdy esteticky mladým oborem. V roce 1585 vydal čtyřhlasé zpěvy Statius Olthovius v Rostocku, Polák Mikuláš Gomolka vydal čtyřhlasé žalmy v r. 1580 v Krakově a dokonce Jan Nucius ze Zhořelce vydal v roce 1613 teoretický návod, jak psát a provozovat tuto poetickou hudbu. (Musicae poeticae sive de compositione Cantus praeceptione...)

Campanus byl přiveden k básnické tvorbě žalmů dlouholetým životním přátelstvím s Vavřincem Benediktem Nudožerským, který také vydal čtyřhlasé české žalmy v r. 1606.²¹⁾ Campanus byl nadšen edicí evangelických písní Václava Nikolaida Vodňanského z Radkova z r. 1554, jejíž předmluvu napsali Filip Melanchton a Matouš Kolín z Chotěřiny . V roce 1604 vydává Campanus sbírku žalmů u Daniela Sedesana - ovšem bez hudby. Teprve v roce 1618 vychází i notace čtyřhlasů. Návaznost na Václava Nikolaida Vodňanského je doličně vyjádřena v titulu skladby pod číslem "Genus 31". Návaznost na Matouše Kolína je v melodické citaci - sice ne doslovné, ale zřetelné - ve skladbě (v diskantu) " Genus 23 ", kdy u Kolína najdeme text " Flere sepultos nemo profanus " v jeho sbírce " Harmoniae univocae " z r. 1555. Ostatně podobný melodický obrys včetně obsahu v českém jazyce najdeme i ve sborníku Dobřenského fol. 318 v tenoru - s textem " Kvůli žádný nemá pobožný nad umrlými dlouho a mnoho ". Česká proveniencence melodií je výslovně označena u Campana ve skladbách pod číslem " Genus 25, Genus 28, Genus 29 ". Konstatujeme dále, že Campanus sahal do pokladnice bratrského zpěvu. Např. skladba " Genus 26 " cituje v diskantu melodii písně " Když Alžběta matku Páně " podle Písní duchovních z kancionálu Šamotulského z r. 1561. Také Genus 32 prozrazuje

vztah k dávné české kališnické tradici. V tenoru najdeme poutavou melodii " Beránku Boží tichý " , kterou známe z tříhlasého moteta z Graduálu litomyšlského z roku 1561-3 na fol. 98b až 100a.

Hudebně se Campanus nepouštěl do složitých kontrapunktických technik vokální polyfonie. Pouze Genus 32 není jen homorytmicko-harmonická skladba, pracuje s částečnou imitací a blíží se v závěrech k českému vícehlasu. Také dvousborový osmihlasý kanon (Genus č. 16) prozrazuje, že Campanus dobře znal dvousborová díla i hudbu Jakoba Hándla Galla, který zemřel v Praze r. 1591 (tedy v době Campanových studií) , a který u Georgia Nigrina vydal velkou část svého gigantického díla. V této osmihlasé Campanově skladbě, která může být provedena i bez kanonu čtyřhlase, se projevují velké zkušenosti, kterých zřejmě nabyt ve shora uvedených hudebních prostředích. Těžko by takovouto skladbu mohl napsati někdo, kdo by se zabýval jen homorytmií " poetické hudby."

Campanova sbírka vyšla ve frankfurtské tiskárně Erasma Kemffera. Otázka, proč zde nespoupracoval Georgius Nigrinus - Jiřík Černý z Prahy - právě jako u nevydávaných skladeb českých polyfoniků - zůstává zatím bez odpovědi. Campanův tisk je malá silná knížečka, má 569 stránek s úhledným tiskem několika typů písmen. Prvá (podstatná) část je textová, žalmy, ódy a odaria, což již známe z předchozích tisků; ve druhé části je bílá mensurální notace, ve starých klíčích, pochopitelně bez taktových čar. Každý hlas je zvlášť, bez textu, diskant alt, tenor a bas jsou psány za sebou, jak bylo tehdy zvykem, aby hudebníci z jedné rozevřené knihy mohli provozovat hudbu. Jednotlivé skladby jsou označeny jako " Genus " , tj. druh rytmicko-metrické stavby verše. Dohromady je zde 36 těchto "druhů". Nad každou písní je

číslem označeno, který žalm, óda nebo odarion se na tuto rytmicko-metrickou strukturu (*genus*) hodí. Tedy na stejnou hudbu mohou být zpívány zcela odlišné texty, např. vážný žalm, vznešená óda nebo milostné odarion. Všechny hlasy zpívají současně stejná slova, takže celek vyznívá harmonicky a srozumitelně. Zjišťujeme, že jsou ve skladbičkách závěrové fráze bez textu, kde je možno opakovat poslední verš nebo slovo; tyto dohry dosvědčují, že skladby byly doprovázeny hudebními nástroji, případně jen loutnou.

Ve srovnání se čtyřhlasými žalmy Vavřince Benedikta Nudožerského jsou Campanovy skladbičky hudebně nápadité a živé.

Všechny jsou krátké, strofické, jsou zakotveny v církevních toninách v melodice i v závěrech. Akcidentsály jsou předepisovány zřídka, mnohdy cítíme jejich doplnění. Všechna Campanova hudba má velkou přednost, je totiž zpěvná, přirozeně logická a spontánní. Z hudby samé vyplývá, že mnohé skladbičky sloužily jako tehdejší tance, nebo je napodobovaly. Nejdeme mezi nimi typy třídobé *gagliardy* a soudobé *pavány*. Vzhledem k tomu, že české prameny jsou velmi chudé na tabulatury těchto tanců, vyplňuje Campanova hudba tuto nepostradatelnou mezeru a je vývojově nesmírně důležitá. Vyrůstá z pozdně renesančního slohu a svou homofonní fakturou, vzniklou homorytmikou všech čtyř hlasů se stejným textem, tvoří logický spojovací most mezi kališnickou kulturou předbělohorskou a hudbou ranného baroka u nás, i když obě vyrůstají ze zcela odlišného myšlenkového ovzduší.

Závěrem konstatujeme, že to bylo právě prostředí pražské university, které orientovalo hudbu Jana Campana Vodňanského tímto tehdy u nás téměř novým směrem " poetické hudby " na přelomu dvou velkých slohových

epoch. Proto je Campanus jako skladatel osobností výraznou a nepřehlédnutelnou.

P o z n á m k y

- 1) B. J. Dlabač, Biographie des um die Wissenschaften sehr verdienten Böhmen, W. Johann Campanus von Wodnian, mit einem Verzeichnis seiner bisher entdeckten Schriften, Praha 1819.
- 2) R. Eitner, Biographisch-bibliographisches Quellenlexikon der Musiker, Leipzig 1900, 2. svazek, str. 296.
- 3) Jan Branberger, Kamoánovy harmonie poetické, v edici Lyra Kampánova, Praha 1942, str. 96 a dále.
- 4) F. Vaněk - K. Hostaš - F. A. Borovský, Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Klatovském, Praha 1899, str. 74.
- 5) J. Snížková, Der vergessene tschechische Komponist Faulus Spongopæus ve sborníku Kirchenmusikalisches Jahrbuch, 1976, str. 35-40.
- 6) J. Snížková, Dílo Jiřího Rychnovského v klatovském materiálu, ve sborníku Orlické hory a Podorlicko, 1974, č. 6, str. 281-289.
- 7) Dvě hlasové knihy bassus a tenor, sign. 75, 76, Vlastivědné muzeum Klatovy.
- 8) Průvodce po pramenech k dějinám hudby, Praha 1969, str. 62.
- 9) Pramen tří hlasových knih v Okresním vlastivědném muzeu v Ústí n. L. Trmice, sign. DK 184, DK 185, STB - 1148. První zmínku o tomto prameni má E. Trollda v článku " Česká mešní kompozice doby rudolfinské " Cyril 1933, str. 28.
- 10) Obsaženo v hlasové knize altu, sign. DK 185.
- 11) J. Snížková, - heslo v Musik in Geschichte und Ge-

- genwart (Dodatek). Bärenreiter, Kassel.
- 12) J. Černý, Soupis hudebních rukopisů Muzea v Hradci Králové, *Miscellanea musicologica*, Praha 1966.
  - 13) K. Konrád, Dějiny posvátného zpěvu staročeského, Praha 1893, str. 252.
  - 14) A. Truhlář, Rukověť k písemnictví humanistickému, Praha 1908, str. 186-7.
  - 15) K. J. A. Hoffmann, Die Tonkünstler Schlesiens, Breslau 1830, str. 254. Musik in Geschichte und Gegenwart, Bärenreiter, Kassel 1958, str. 1273-6.
  - 16) *Anni lethiferi 1606, Pragae, Typis Pauli Sessii 1607, KNM 27 E 41 přív. 10.*
  - 17) K. Navrátil, Paměti hlavního kostela farního, fary a školy sv. Jindřicha a sv. Kunhuty, Praha 1869, str. 96.
  - 18) J. Snížková, Einige Bemerkungen zur Mehrstimmigkeit in Böhmen, *Musikforschung* XXIV, 1971, str. 278 a dále.
  - 19) Rukopis AUK, sign. B 14, fol. 299a
I. Raková, Jan Jessenius v písemných materiálech AUK, *Archivní zprávy*, Praha 1976, str. 75.
  - 20) Sborník Dobřenského, Strahov (bez signatury 2 díly)
J. Snížková, Les formes de la musique tcheque a la fin de la Renaissance *Musica antiqua*, Bydgoszcz 1972, str. 167-8 a 172.
  - 21) *Aliquot psalmodiarum Davidicorum...Fragae, Typis Georgii Nigrini 1606.* K. Konrád je vydal jako přílohu časopisu *Cyrill* 1883, str. 82 a dále.
J. Branberger, Hudební úvahy o české humanistické poesii, *Věstník Královské české Společnosti Nauk*, Praha 1949, str. 1-48.

PRVNÍ KANCLÉŘ UNIVERSITY KARLOVY

(Nové pohledy badatelů a literatura)

Rudolf Zrůbek

Dosud jen málo probádané životní osudy Arnošta z Pardubic a jeho význam kulturně-politický jak pro dobu lucemburskou u nás, tak i v širším evropském měřítku zaznamenávají čas od času nová zjištění. Náš příspěvek nepřináší nová a převratná fakta, ale chce doplnit tuto problematiku a dát i podněty k novému badatelskému úsilí.

Arnošt z Pardubic, jako velmi mladý student na proslulém vysokém učení v Bologni a později v Padově (církevní právo) se měl už kolem roku 1338 pravděpodobně zde setkat s markrabětem Karlem, pozdějším českým králem a římským císařem Karlem IV. Tehdy vzniklo trvalé pevné přátelství dvou vzdělaných lidí, dvou pozdějších avantgardistů humanismu v naší vlasti. Po návratu Karla do Čech vítal už Arnošt svého panovníka v hodnosti děkana svatovítského. Při potvrzení Arnoštovy volby pražským biskupem vydal papež Kliment VI. ve své bule o něm vzácné svědectví a ocenění, že " má literární vzdělání, mravní ušlechtilost, zkušenost ve věcech duchovních a obezřelou opatrnost ve věcech časných ". To bylo pro vladaře Karla IV. jistě výrazné dobrozdání k tomu, aby si vybral Arnošta za prvního rádce ve věcech duchovních, ale také politických. Konečně, když Arnošt z Pardubic se stal roku 1344 na nově povýšeném stolci prvním pražským arcibiskupem, zajisté Karlovým přičiněním, nic už oběma nejpozdějším představitelům státní moci nebránilo, aby společně prosazovali své ideové záměry. Jejich společným úsilím bylo vymoci především

na papeži Klimentu VI. souhlas k založení vysokého učení v Praze.

Vytříbený smysl pro umění a vyspělé humanistické názory, které si přivezl Arnošt z Itálie a v nemalé míře i osobní přátelství s významnými duchovními velikány té doby (např. Francesco Petrarca aj.), měly rozhodný vliv na zaměření, v roce 1348 nově založené pražské university, před prosazovanými vlivy hlavně francouzských škol (Sorbona aj.). Jistě nebudeme daleko pravdy, že Arnošt z Pardubic podporoval i císařovy záměry zřizovat ve střední a jižní Evropě další vysoká učení. Stalo se tak po Praze i v Cividale, Arezzu, Perugii, Sieně, Pavii, Florencii, Ženevě a Luce.¹⁾

Arnošt z Pardubic jako první jmenovaný kancléř university v Praze byl i autorem zakládacího statutu, zřizovatelem první nadace a také donátorem domu, který koupil od Matěje z Věže na Starém Městě pražském ke zřízení první koleje.

Nám však dnes nejde o dokreslení profilu této velké postavy našich dějin ve světle nejnovější bibliografie, ale jen o soustředění poznatků kolem málo známé historie jeho náhrobku.

V regionálním periodickém časopise - Zprávy klubu přátel Pardubicka, ročník 1975 a 1976 uvěřejňoval dr. Jiří Kotyk na pokračování studii pod názvem Arnošt z Pardubic²⁾ a tamtéž také vyšel krátký článek z pozůstatosti dr. Karla Krpaty o Arnoštově hrobu v Kladsku³⁾. Oba autory možno doplnit o některé, širší veřejnosti málo známé údaje.

Z historie víme, že Arnošt z Pardubic po návratu ze Zhořelce onemocněl a zemřel v Roudnici nad Labem roku 1364, když předtím vyslovil přání, aby byl pohřben ve farním chrámu Nanebevzetí Panny Marie v Kladsku, který měl už od mládí ve velké oblibě. Nevíme, byl-li zdej

šímu pohřbívání přítomen i panovník, ale Karlovo osobní přátelství jistě přispělo k okázalosti a důstojnosti chvíle posledního rozloučení v Praze. Tělo prvního českého hierarchy bylo vzhledem k náhlému úmrtí uloženo dočasně v kryptě v lodi kostela a místo proti hlavnímu oltáři zakryto jednoduchou kamennou deskou se jménem a letopočtem. Už tehdy pravděpodobně přikázal Karel IV. věhlasné parléřovské huti, aby ozdobila Arnoštův hrob náhrobkem mimořádně důstojným. Mělo vzniknout dílo, které by se vyrovnalo náhrobkům českých králů, jež právě tato kamenická pražská huť na příkaz krále obnovovala pro nové uložení ostatků Přemyslovců. Nepochybně samým Petrem Parléřem navržená ležící postava arcikněze s odznaky jeho důstojnosti byla vytesána do bílého mramoru a uložena na tumbě z barevného mramoru. Okolo bylo provedeno vyšší kovové zábradlí, bránící přímému přístupu k náhrobku.

O existenci tohoto výtvarného díla, kryjící Arnoštovy ostatky, máme v Kladsku zprávy už z roku 1468 a několik následných informací o pozdějším jeho stavu. Zajímal se o ně už Elurius, popisující vypálení města Husity (více než 184 domů, dvorce aj.), aniž učinil zmínku o jeho poškození, ač bychom mohli soudit, že obrovský požár obydlí i chrámu mohl způsobit narušení mramoru a urychlit jeho pozdější rozpuštění. Jedna z legend vypráví, že prý sám Arnošt předpověděl, že jeho náhrobek se rozpadne bez lidského přičinění, což se také opravdu stalo. Ušlechtilé sochařské práci se neuvěřitelně vyhnuly devastace chrámu v době reformace, prosazované nejurputněji zde v hrabství a celých východních Čechách pardubickým pánem Janem z Pernštejna. Vyhnuli se jí i vojáci za třicetileté války, kteří se po dlouhém obléhání zmocnili města a pevnosti. Zbývá tedy otázka kdy a jak došlo k rozpadu náhrobku, zbývá kon-

frontace Arnoštovy předpovědi, legend se skutečností. Žijeme v době, kdy i na zdánlivě legendární hypotézu je vyzbrojena moderní věda poznatky z geologie a chemie, fakty o větrání, rozpadu, hygroskopičnosti i určitém výronu kapalin z nerostů, v našem případě mramoru, což se vše dříve pokládalo za nereálné. Ale vraťme se k historii.

První náš velký dokumentátor památek Bohuslav Balbín ve svém spise *Vita venerabilis Arnesti...* (*Fragae, In Archiepiscopali Typographia apud J. Benedictum in Collegio S. Norberti...1664*) se v kapitole XIII, (str. 324 - 328) s odvoláním na Hájka a jiné prameny pokusil o podrobný popis Arnoštova náhrobku, budícího už tenkrát mimořádnou pozornost. Nevyhnul se ani místní legendě, podle níž měl mramor tumby vylučovat zvláštní olejovitou tekutinu, zmínil se o možnosti poškození nápisu v letech 1591 - 1624 a opsal též původní nápis náhrobku. Balbín, který nepochybně sám náhrobek viděl, popsal už jeho stav shodně s Hájkem a připojil (na str. 322) rytinu (rozměr 19,5 x 16,5cm , vlastní obraz 18 x 15,5 cm) od neznámého autora, která potvrzovala tehdejší skutečnosti.

Další popis náhrobku najdeme u Johanna Millera v knize *Historia Beatissimae Virginis Glacensis..*, Glatz 1690, na str. 119 až 126. Odvolává se na zápis osmého probošta kladského kláštera jménem Michala. I on k vlastnímu pozorování připojil soudobou rytinu s obrazem náhrobku v konfrontaci s doměle původním stavem. Michal poznamenal také datum prvního mohutného výronu olejovité tekutiny z mramoru už 15. května 1464 (sto let po Arnoštově smrti) a druhý na svátek Nanebevstoupení Páně.

Dvojice rytin pochází z II. poloviny 17. století a dokumentují rozdílně pokračující detrukcí tumby v roz-

mezi čtvrtiny století. Balbínův rytec shledal u prima-sových nohou českého lva, majícího opřený rodový znak důlkoně, zatímco Millerův kreslíř jen torzálně rozhozené kusy tvarovaného mramoru. Pak jako by se zastavil čas i zájem dokumentátorů o osud rozkladu náhrobku. Za téměř tři další století se do naší současnosti téměř nic nezměnilo.

Nejspíše z důvodů špatného estetického vzhledu Arnoštova náhrobku (po opravě kostela v letech 1836-1841) došlo asi r. 1864 k odsunutí tumby z hlavní lodi na severní boční stěnu. Na původní místo před hlavním oltářem s posvátnou mariánskou soškou byl pořízen roku 1871 monumentální pomník klečícího arcibiskupa Arnošta. Je to práce hlučínského sochaře Jana Jandy (1827-1875), původem Čecha, který studoval v Německu u Raucha a pobýval také v Římě. Výtvarně vyzrálá plastika nám v mnohém připomíná klečícího arcibiskupa Schwarzenberga od Václava Myslibeka ve svatovítském dómu v Praze.

Kulturně-historická památka, kterou náhrobek představuje, není záležitostí oddělenou od ostatního bádání. Zájem o osobnost Arnošta z Pardubic, dobu v níž žil a především jeho úzký vztah ke Kladsku je zvláště u polských vědců a badatelů stále živý.

V Rocznikách Sztuki Śląskiej X, (Wrocław 1976) vyšla právě studie (str. 148-171) prof. Tadeusza Dobrowolskiego z Krakowa, která se opírá o práce dosud vydané v Polsku i jinde po roce 1945. Nese název Stan badań nad nagrobkami książąt piastowskich i innymi średniowiecznymi pomnikami Śląska. Autor v ní upozorňuje na hodnocení prof. Chmarzynskiego v publikaci Dolny Śląsk, jenž staví náhrobek Przeclawa z Pogorzeli do stylového i tvůrčího kontextu s tumbou našeho Arnošta z Pardubic v Kladsku. Dovolává se ovšem i dalších znal-

ců umění.⁴⁾ Velmi přínosné jsou i další umělecko-historické studie a třeba i práce Leokadie Matusikové⁵⁾ i jiných badatelů mimo oblast Slezska. Neméně zájem je také o rukopisy bohatě iluminované z Arnoštovy doby (většinou pražská dílna) z fondu zhořeleckého, wroc-lavského, kladského a dalších, částečně dnes uložených v oddělení rukopisů univerzitní knihovny ve Wratislavi. O návaznost na rukopisy téže proveniencie dochované v Československu se zajímá badatelka Mgr. Maria Dzierzyńska v Klodzku.

Z malého výběru uvedených informací poznáváme možnost i další široké česko-polské spolupráce, jež se nabízí na úrovni universit, archivů, museí, galerií i jednotlivých badatelů.

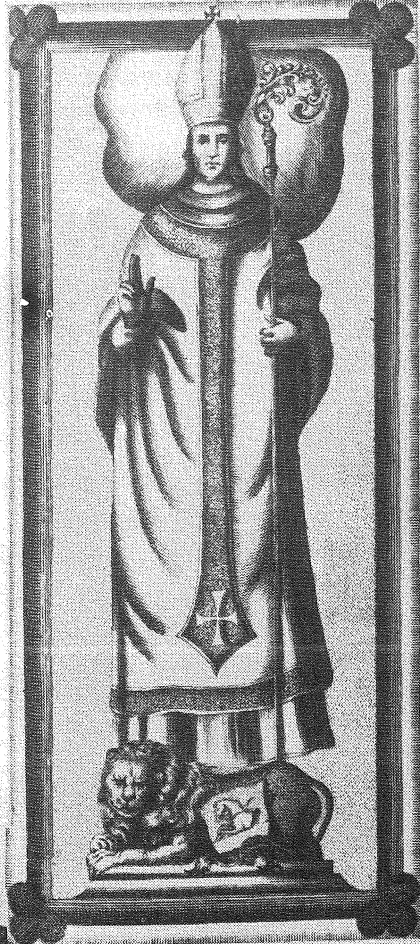
P o z n á m k y:

- 1) Kubová, Miloslava: University založené Karlem IV., Acta Universitatis Carolinae, Historia Universitatis Carolinae, Pragensis, 1970, Tom.XI, Fasc.1-2, str. 7 - 31.
- 2) Zprávy Klubu přátel Pardubic, vyd. MěNV Pardubice, ročník 1975, Č. 9, str. 4 - 6, č. 10, str.4-5, č. 11, str. 5-7, č. 12, str. 4-6, ročník 1976, č. 1, str. 4 - 6-.
- 3) Dtto, ročník 1976, č. 5, str. 4 - 5.
- 4) Nové pohledy na vzájemné vztahy českého gotického malířství s plastikou vymezil ve svém velkém díle moravský historik umění prof. dr. Albert Kutal. V knize " České gotické sochařství 1350-1450"; Praha 1962, se přiklání k názoru, že Arnoštův náhrobek v Kladsku byl druhý v serii děl po náhrobku arcibis-

kupa Jana Očka z Vlašimi v pražské svatovítské katedrále a před tumbou Przeclawa z Pogorzeli ve Wrocławu.

- E. Frankiewicz v knize Kaplica piastowska v Opolu, Wrocław-Warszawa-Krakow 1965 už dokonce mluví o jakési " umělecké expanzi Farléřovců do Slezska ", čímž se diametrálně liší v názorech s prof. M. Gabarowiczem, ale přesto se zdá být blízko odhalení autorství . Prof. Dobrowolski shrnuje své výsledky, získané komparativní metodou, ve výslednici vnějších znaků až po ústroj postav znázorněných na tumbách a uvádí dvě skupiny. Starší ranou a pozdější, která právě nese stopy pražské parléřovské kamenické dílny (náhrobky v Krzeszowě, Opoli, Cieszyně a knížete Jindřicha II. ve Wrocławu.).
- 5) Śląski Kwartalnik Historyczny " Sobótka ", 1965, č. 3, str. 277 - 311.

Lapis sepulchralis Ernesti Archiepiscopi Pragae
ut diem fuit

OCCIDENS
Lapis sepulchralis Ernesti Archiep. Prag.
ut nunc est

UNDES
SCALA MENSURALI

MERID

ORIENT

Grabstein Ernests wie er A° 1564 war.

STUDENTI Z ČESKÝCH ZEMÍ NA UNIVERSITĚ V PERUGII
1579 - 1727

Michal Svatoš

Studium českých studentů na italských universitách stále ještě čeká na zevrubné zpracování. Po velké monografii Ferdinanda Tadrý z konce minulého století, ¹⁾ zachycující pobyt českých scholárů v celé západní Evropě do husitství, vyskytlo se pouze několik ojedinělých prací českých autorů. ²⁾ Jak ukázal výzkum německých a polských historiků, poznání studia na zahraničních školách má svůj význam nejen pro období před založením universit ve vlastní zemi, ale i v době, kdy tyto již existovaly. Zvláště vyspělé prostředí italských universit bylo velmi užitečné a prospěšné pro mnohé generace studentů i z našich zemí, kteří po svém návratu do vlasti působili na postupný vývoj i na zvyšování úrovně vzdělanosti v Čechách; a to zejména studium právních věd přinášelo značný užitek pro vývoj právních poměrů domácích. Nutnou základnou těchto studií však musí být shromáždění všech dostupných informací o našich studentech v zahraničí. ³⁾ Situace je nyní usnadněna tím, že valná část středověkých universit má nejstarší matriky zpřístupněny.

Jedním z těch, který se nemálo zasloužil o poznání pramenů k dějinám evropských universit, byl německý badatel Fritz Weigle. Po řadě dílčích studií o německých studentech na universitách v Sieně, Padově a Perugii ⁴⁾ přistoupil ke dvěma velkým edicím. První z nich je edice matriky německého národa v Perugii z let 1579 až 1727, ⁵⁾ a z této edice čerpám poznatky o studentech z českých zemí.

Městská škola v italské Perugii byla známa již ve 13. století studiem právních disciplin. První privilegium obecného učení získala od papeže Klimenta V. roku 1308, které jí bylo o deset let později obnoveno. Roku 1355 po epidemii moru, který zachvátil celé město, obdržela universita novou fundační listinu od Karla IV. Touto listinou jí byla povolena výuka na třech fakultách bez teologie. Souhlas k výuce teologie pak získala od papeže Řehoře XI. v roce 1371.⁶⁾ Ve svých počátcích neměla příliš velký počet studentů ze zemí mimoitalských. Tadra zjistil pro 14. století pouze čtyři české studenty.⁷⁾ Přestože dochází k úpadku bolognské university a tím i k častému odchodu učitelů i studentů, začíná opět od 15. století jejich počet se rychle zvyšovat. V Perugii došlo k podobnému jevu jako u většiny universit bolognského typu a to že universita byla podle teritoriálního původu studentstva rozdělena na národy neboli provincie. V Perugii měla universitní instituce poněkud odlišný vývoj. Němečtí studenti spolu s francouzskými se spojili v tzv. konfraternitu, do které byli též počítáni městští řemeslníci i kupci německého a francouzského původu. Tento fakt je hodný pozoru i když se později francouzský universitní národ ze společné konfraternity vydělil. Spojení němečtí a francouzští studenti jsou v historii známi též pod společným pojmem ultramontánský národ. Ten je v Perugii dosvědčen od poloviny 15. století pod názvem Societas Ultramontarum nebo Compagnia degli Ultramontani cioè theodeschi e franciosi. Do jeho čela byl pravidelně volen představený s titulem prior, kterému byl podřízen další volený úředník - syndik.⁸⁾

Edice F. Weigleho není vlastně vydáním jediného pramene, ale díky dobrému dochování universitních písemností bylo možno použít dalších pramenů (celouni-

versitní matriky, promočních akt a volebních seznamů sboru konsiliářů), takže vznikla jakási rekonstrukce matriky studentů německého národa university v Perugii.⁹⁾ Základem ovšem zůstala matrika německého národa (MNN), která zahrnuje léta 1579 až 1727. Záznamy o imatrikulacích jsou prováděny zpočátku ročně, přičemž na začátku každého období je údaj o volbě priora, případně syndika. Od roku 1588 se prováděly imatrikulace půlletně, vždy po 3. květnu a 3. prosinci kalendářního roku. Vedení matriky náleželo syndikovi nebo pedelovi, časté jsou též vlastnoruční zápisy studentů. Forma zápisů se prakticky po celou dobu vedení matriky nezměnila. Obsahuje údaje o jménu, původu a sociální příslušnosti studenta s datem jeho imatrikulace. Na okraji byla připisována výše zaplacené imatrikulační taxy a u významných studentů i poznámky o jejich dalších životních osudech. Vedle matriky tzv. ultramontánské provincie, kam byli zapisováni studenti pocházející ze zemí severně od Alp, existovala v Perugii od r. 1564 samostatná matrika provincie Francouzů a od r. 1567 byla též vedena matrika španělské provincie. Celouniversitní matrika studentů (UM) perugijské university, vedená v letech 1511 až 1723, má pro náš účel celkem menší význam. Srovnáním se ukázalo, že obsahuje šestkrát méně jmen německého původu než matrika německého národa. Cenným doplňkem matriky německých studentů v Perugii byly Weiglemu protokoly doktorských zkoušek a promocií (PP) pro léta 1489 až 1791, které byly vedeny pro všechny fakulty u městského biskupa jako kancléře university. Promoční protokoly pomohly rozšířit řadu studentů o 224 osob. Většina z nich promovala na právnické fakultě, nepoměrně méně příslušníků německého národa získalo doktorát filosofie nebo doktorát medicíny. Posledním pramenem Weiglem použitým jsou vo-

lební seznamy universitních konsiliářů. Mohl si tak ověřit údaje předchozích pramenů a rozšířit je zprávami o úředních funkcích studentů německého národa.

Seznam studentů z českých zemí na universitě v Perugii lze sestavit z Weigleho edice proto, že respektuje celkem chronologickou řadu zápisů a jejich strukturu, i když s některými změnami, které se dále v textu vyskytují. Po pořadovém čísle seznamu je v závorce uvedeno číslo Weiglovy edice. Za ním pak následují údaje matriky v tom znění, jak je podává editor, i kdyby byly chybné. Na mylné čtení nebo nesprávně uvedený údaj je upozorněno (sic). Dále jsou zaznamenávány marginální poznámky rukopisu matriky německého národa, které editor umístil do poznámkového aparátu. Po nich následuje denní a měsíční datum imatrikulace, výše taxy a fakta získaná z dalších výše uvedených pramenů. Pokud v matrice nebylo uvedeno datum, určují jej podle nejblíže dat souseďních zápisů. V závorkách jsou rovněž odkazy na prameny a vlastní poznámky či opravy textu. Do seznamu byli pojata všichni studenti pocházející z českých zemí. Sporné případy jako např. osoby se jmény Behem (č. 589) nebo Egger (č. 1612) nebyly do seznamu zařazeny. Naopak jsou zde uvedeni jen ti studenti, kteří byli evidentně českého původu (např. podle křestního jména Wenceslaus nebo jiných indicií) a jež editor mylně či vůbec neurčil. Diferenciace byla též provedena u osob, podle jejichž přídomku je Weigle určoval do Čech a Moravy. Dodatkem je připojen seznam studentů, jejichž teritoriální původ je buď neurčen nebo je z území mimo české země, ale o nichž je známo, že byli olomouckými nebo brněnskými kanovníky. Jedinými údaji uváděnými zde ve zkratce jsou imatrikulační taxy. Poplatky byly placeny v měně církevního státu. V chronologickém pořádku to jsou platidla: paoli,

giulii, testone, scudi a corone. Závislost výše poplatku na movitosti studenta však nelze zjistit. Celkově je možno pozorovat mírný vzrůst výše imatrikulačních tax. Nezjistitelné jsou rovněž případy, kdy informace o zaplacení taxy chybí, z čehož nelze usuzovat ani na chudobu studenta (viz např. č. 3 a 52). Jinak je možno ze seznamu českých studentů na universitě v Perugii si vytvořit alespoň částečný obraz o jejich skladbě a sociálním rozvrstvení. Z celkového počtu 65 studentů je nejpočetněji zastoupena vyšší šlechta, mezi nimiž najdeme členy nejznámějších českých rodů Lobkoviců, Šternberků, Martiniců, Kolovratů a Šliků. Druhou nejpočetnější složkou jsou studenti z řad nižší šlechty. Městský stav zastupuje 11 studentů převážně z Prahy a Olomouce. Z Plzně pocházeli 2 scholárové, z Brna a Českých Budějovic po jednom. Církev reprezentuje pouze 6 studentů, z nichž ještě část byla šlechtického původu (např. č. 13). Teritoriální původ našeho studentstva je ve znamení české většiny (45). Moravanů bylo 12, jeden Slezan při 7 neurčitelných. Ze 65 studentů z českých zemí přišlo na perugijskou universitu již 8 graduovaných: 3 doktoři teologie, 1 doktor práv, 1 doktor filosofie a 3 dvojnásobní doktoři teologie a filosofie. Délku pobytu studenta v Perugii nelze ve většině případů přesně ověřit. Předpokládáme však, že to nebylo, zvláště u vyšší šlechty, déle než jeden či dva semestry. Zjistilo se, že sedm studentů na universitě se zdrželo déle (č. 21, 24, 42, 44, 55, 57, 65) a tři z nich zde získali doktorský titul (č. 55, 57, 65). Frekvence počtu studentů v ročních obdobích je zřetelně patrná z toho, že 1 student ročně se vyskytl 22x, 2 studenti 9x, 3 studenti 3x a 4, 5 nebo 6 studentů pouze v jednom roce.

P o z n á m k y

- 1) F. Tadra, Kulturní styky s cizinou až do válek hutských. Praha 1897.
- 2) J. Zahradník, Záznamy o českých scholárech v Itálii, VČAVU XIII, 1904, s. 227 - 246. Z. Kalista, Češi v Sienně 1547 - 1646. ČČH XXIII, 1927, s. 117 - 127. Z. Kristen, Gli studenti Boemi a Roma fino al 1620. Roma IX, n. 6, 1931, s. 241 - 250. Z. Kristen, Doktorí práv římské university z Čech před Bílou horou. ČMM 56, 1932, s. 181 - 192.
- 3) L. Hlaváčková - I. Hlaváček, Studenti z českých zemí a Slovenska na vídeňské universitě. I. AUC-HUCP II/1, 1961 s. 97 - 98.
- 4) Byly publikovány pod souborným názvem Deutsche Studenten in Italien I - V. Quellen und Forschungen aus italienischen Archiven und Bibliotheken 32-34, 1942 - 1954.
- 5) Die Matrikel der deutschen Nation in Perugia (1579 - 1727). Ergänzt nach den Promotionsakten, den Consiliarwahllisten und der Matrikel der Universität Perugia im Zeitraum von 1489 - 1791. Bibliothek des Deutschen historischen Instituts in Rom 21, herausgegeben und erläutert von Fritz Weigle, Tübingen 1956, 201 stran.
- 6) H. Denifle, Die Entstehung der Universitäten des Mittelalters bis 1400. Berlin 1885, s. 534 - 552. M. Kubová, University založené Karlem IV. AUC-HUCP XI/1-2, 1971, s. 7 - 31. G. Ermini, Storia della università di Perugia. Bologna 1947, s. 3 - 26. G. Ermini, Storia dell' università di Perugia I. Firenze 1971, s. 15 - 42.
- 7) Práce citovaná v pozn. 1, s. 275.

- 8) F. Weigle, Deutsche Studenten in Italien I. Die deutsche Nation in Perugia. Quellen und Forschungen aus italienischen Archiven und Bibliotheken 32, 1942, s. 110-188.
- 9) Popis a rozbor použité pramenné základny podal Weigle v úvodu citované edice, s. 9 - 18.

Seznam studentů z českých zemí na universitě v Perugii.

1582

1. (22) Ludovicus Grodecius de Grodek 21. XII.,
2. VIII. 1586 canonicus Olomucensis (UM 1,
f. 55)

1586

2. (96) Fridericus Grodetius de Grodek 14. XI.
3. (97) Sdenco Albertus Poppl baro de Lobcowiz
26. XI., 4. XII. 1586 prior, na okraji MNN
připsáno adesso grancancelliere di Boemia
et cavaliere del' tosone d' oro 1620

1588

4. (118) Venceslaus Bercka baro de Duba et Lipa dominus in Vichenburckg sacrae caesarae maiestatis consiliarius et legatus ad magnificentissimum ducem Etruriae [mezi 3. a 27. V.]
5. (120) Gerungus Modersafskhy Boemus [mezi 3. a 27. V.]

1590

6. (152) Wenceslaus a Fliesenbach Boemus 26. V.

1595

7. (230) Joannes Albinus Schlick comes a Passaun
et baro a Weisskirchen / mezi 18. XI. a
3. XII / paul. 10

1598

8. (269) Joannes Snobelius de Pilsna canonicus Olo-
mucensis 13. IV. paul. 5

1599

9. (312) Leonardus Weinhart Brunnensis iuris utrius-
que doctor 15. I. paul. 5
10. (321) Augustinus Widerinus ab Ottersbach Pragen-
sis sacrae theologiae doctor 1. V. paul. 10
11. (327) Joannes Zeno /sic/ a Sternbergk baro in
Sedlig /sic/ et Bechin 6. VII. paul. 10

1600

12. (360) Jaroslaus Borsita liber baro de Martinitz
dominus in Smecschna, Vocors et Malyconitz
/sic/ 1. III. 1. scud.
13. (364) Ignatus liber baro a Kolowrat custos eccle-
siae Wratislaviensis et canonicus eiusdem
Salisburgensis et Olomucensis 28. IV.
paul. 12
14. (388) Wenceslaus Medetius de Müglicio canonicus
cathedralis Olomucensis Moravus 19. IX.
paul. 6

1601

15. (413) Zacharias Sörtelius Bohemus 2. IV. paul. 5
16. (424) Albertus Kaplerus a Sulovicz /sic/ 19. V.

- paul. 5
17. (425) Michael Maloweczius a Malowicz 19. V.
paul. 5
18. (426) Veit Wilhelm Spanofskhi von Lissau 19. V.
paul 4
19. (435) Joachimus Raubalius a Wlczet sacrae theolo-
gieae et philosophiae doctor canonicus Olo-
mucensis 24. VII. paul. 6
20. (437) Georgius Mielicky de Visovia sacrae theolo-
giae et philosophiae doctor cathedralis
ecclesiae canonicus [lokalita chybí]
5. IX. paul. 6

1602

21. (464) / nobilis dominus / Sdenco Wytha de Zerza-
wio Boemus 4. VII. paul. 5; . 4. XII. 1605
prior, 10. X. 1602 (v UM 1, f. 57)
22. (467) Sigismundus Matthias Wenczelyk baro a Sara-
bitz [mezi 4. VII. a 3. IX.] paul.10
23. (470) Michael Daupovitz a Daupow 6. IX. paul. 10
24. (487) Albertus Libsteynsky liber baro a Kolowratt
9. XII. jul. 10, .16. XII. 1603 prior,
31. X. 1603 (v UM 1, f. 57)

1605

25. (539) Albertus Bzensky a Przeruba 23. IX. jul. 4
26. (541) Leo Burianus Bercka baro de Duba et Lippa
26. XI. paul. 10
27. (542) Fridericus Prossowsky a Prossowiz nobilis
Bohemus 26. XI. paul. 5

1609

28. (689) Benedictus Lukawsky de Lukawa (in Zamrsk)
3. IX. jul. 5, . 12. XI. 1609 (v UM 1,
f. 59b)
29. (697) Joannes Christophorus Renfft Pragensis
Boemus 8. XII. jul. 5

1610

30. (700) Joannes Dernowski a Dernowitz in Rajetz
et Kenicz /sic/ Moravus 23. IV. jul. 6

1611

31. (719) Joannes Haidelius Pragensis 5. II. paul. 5

1615

32. (827) Valentinus Griewaldt ecclesiae cathedralis
Olomucensis canonicus Moravus 13. II.
jul. 5

1619

33. (928) Wenceslaus Reyswitz de Kadersin / mezi 12.
X. a 2. XII. / jul. 6

1622

34. (981) Thomas Sarcander Moravus Olomucensis sacrae
theologiae doctor 15. IX., na okraji MNN
dictus Thomas Sarcander occisus fuit a ma-
rita quare confessionem suae coniugis reve-
lare ipse noluerit, nunc iacet in templo

s. Mariae Olomucy, in cuius honorem aedificatum fuit sacellum perelagans; est in spe proxime canonizandi ; iste a Suevis martirizatus fuit. /sic/

1624

35. (995) Adamus Paulus Slawata comes de Chlum et Kossumberg 15. III. jul. 10 1/2
36. (996) Gioachino Ulderico Slawata conte de Chlum et Kossumberg 15. III. jul. 10 1/2

1625

37. (1034) Wenceslaus de Potys Moravus Olomucensis 29. XI. jul. 5

1626

38. (1043) Wenceslaus sacrae Romanae imperii comes de Wirbna et Fraidental baro in Hluczyn Fulnek Pascov Zabrzech electus sacrae caesareae maiestatis consiliarius et cubicularius 28. VI. dup. 1

1631

39. (1131) Sigismundus Obsius Olomucensis Moravus philosophiae et theologiae doctor 6. IX. ung. 1 / taxu platil spolu s třemi dalšími studenty - č. 1132 až 1134 /

1635

40. (1197) Leopoldus baro de Lobcowitz 2. XII. jul. 10

1636

41. (1201) Nicolaus Alexius Witha de Zerzawi
22. X. test. 2

1638

42. (1217) Michael Nicolaus Pinckl Boemus 1. VI.
test. 2, . 2. V. 1639 a 3. XII. 1640
syndicus

1639

43. (1232) Matthias Ferdinandus Franciscus comes
a Berka 4. X. test 2

1640

44. (1268) Joannes Härtl nobilis Boemus 3. XII.
jul. 5, . 22. XII. 1642 J. Baptista Wences-
laus Härtl Budwicensis (v UM 1, f. 61)

1642

45. (1312) Daniel Christophorus Krasnij nobilis Boe-
mus Pilsnensis 30. IV. jul. 5

46. (1337) Don Caspar Baltasar conte de Marradas
Bohemus 22. X. jul. 10

1645

47. (1357) Ferdinandus Leopoldus sacrae Romanae impe-
rii comes a Nachodt et Liechtenburg liber
baro in Collenburg Moravus 12. VII. ung.1,
na okraji MNN připsáno degit in Boemia,
3. XII. 1645 prior

100

1646

48. (1368) Wencislaus Ceika Moravus 22. VIII.
49. (1370) Georgius Maximilianus Wratislav liber baro
de Mitrovitz 18. X. scud. 1,. 4. XII.1646
prior

1655

50. (1461) Paulus Petrus Penck a Waclawiczek de Saza-
wa Bohemus 5. IX.

1659

51. (1508) Franciscus comes de Prasma Prasmachi in
Lisov et Prasma liber baro 10. VIII.

1662

52. (1529) Ernestus comes a Waldstain / mezi 2. V.
a 7. VIII. / jul. 8

1666

53. (1548) Franciscus Przychowski liber baro de Przi-
chowitz 5. V. jul. 9
54. (1556) Jaroslaus Bernardus comes a Martinitz
/ mezi 3. a 8. XII. /

1670

55. (1599) Alexander Winckler Moravus Olomucensis
7. III. jul. 3,. 30. VIII. 1670 philoso-
phiae et medicinae doctor (v PP sign.
C XXVIII z let 1667 - 1673, f. 69)

56. (1601) Franciscus Carolus sacrae Romanae imperii comes de Liechtenstein liber baro in Castrokorn dominus in Schenna Corneith Tschenkelsburg Krumpach Burg Pernstein Wartenberg e Blauda sacrae caesareae maiestatis haereditarius Alsaciae praefectus Tyrolensis 19. VI. coron. 1, 4. XII. 1670, 2. V. 1671 a 4. XII. 1671 prior

1671

57. (1614) Joannes Georgius Wendlinger nobilis Boemus 9. VII. jul. 6, 13. XII. 1671 (de Prag) iuris utriusque doctor (v PP sign. C XXVIII, f. 93)
58. (1616) Adamus Maximilianus comes de Bubna et Lit-tytz 1. IX. duc. 1

1672

59. (1630) Wenceslaus Marcus Gerardi eques Boemus 6. VIII. paul. 15

1677

60. (1688) Joannes Wilhelmus Franciscus comes Kautnitz Boemus Pragensis 12. VII. ung. 1
61. (1689) Georgius Bernardus liber baro de Wratislaw et Mitrowitz Boemus Pragensis 12. VII. jul. 15
62. (1690) Arnoldus Aloysius Engel liber baro ab Engelsfluss Boemus Pragensis 12. VII. jul. 15
63. (1691) Bernardus Stanislaus Engel liber baro ab Engelsfluss Boemus Pragensis 12. VII.

jul. 15 (s nimi zapsáni stejného dne č.
1692 Bartholomeus Jacobus Belga Limburgen-
sis praefectus domini comitis Kaunitz -
viz č. 60 - a Jacobus Paulus Luxemburgen-
sis Belga)

64. (1705) Helfridus Franciscus Udalricus Rudolphus
liber baro de Kayserstain sacrae caesareae
maiestatis Leopoldi I. actualis dapifer
Boemus 18. XII. jul. 15

1709

65. (1867) Joannes Ludovicus Ignatius sacrae Romanae
imperii eques de Zirckendorff Moravus Olo-
mucensis sacrae theologiae lauream docto-
ralem accepit in hac alma universitate Pe-
rusina 9. XI. test. 2

Seznam olomouckých a brněnských kanovníků

1580

1. (5) Petrus Wlczek baro de Hulczin [sic] et Bo-
nofundo canonicus Olomucensis et Brunensis
Sylesius 3. XII., 10. XII. 1582 prior

1584

2. (28) Bernardus Ederus canonicus Olomucensis
[mezi 3. a 15. III.]

1586

3. (95) Joannes Jerger Olomucensis et Brunensis
canonicus (Polonus) 14. XI., 2. VIII. 1586

(v UM 1, f. 56), 16. VII., iuris utriusque doctor (v PP sign. C XIII, f. 38b)

1587

4. (102) Acacius Melzer Olomucensis canonicus 9. V.

1593

5. (174) Georgius Kremer canonicus ecclesiae cathedralis Olomucensis 18. XII. paul. 5

1611

6. (720) Ernestus Maes Monacensis Boius Olomucensis canonicus 17. III. jul. 5

1621

7. (968) Philippus Fridericus Breiner liber baro Austriacus sanctissimi domini nostri Gregorii XV camerarius et canonicus Olomucensis 11. X. scud. l., na okraji MNN připsáno episcopus nunc Viennensis in Austria 1658, mortuus ibidem 1669, 11. X. 1621 philosophiae doctor (v PP sign. C XX, f. 125b)

1624

8. (1006) Joannes Bernardus liber baro de Herberstein Neidberg et Guetenhag dominus in Lancoviz haereditarius camerarius et dapifer Carinthiae canonicus Salisburgensis et Olomucensis Styru 2. VIII. zecch. 1

1638

9. (2013) Lucas Holstenius Hamburgensis ecclesiae
s. Mariae Hamburgensis natione Bardenius
praepositus canonicus Olomutzensis protho-
notarius apostolicus, 16. VI. iuris utrius-
que doctor (v PP sign. C XXIV, f. 16b)

1675

10. (1647) Joannes Christophorus Guilelmus comes
et dominus de Thyrheim canonicus Olomucen-
sis et Augustanus 15. X. coron. 1, na okra-
ji MNN připsáno Austriacus
11. (1647) Franciscus Guilianus comes a Braida 15. XI,
na okraji MNN připsáno factus nunc canoni-
cus Olomucensis.

JEDEN PRÁVNICKÝ PANEGYRIK

Josef Tříška

Panegyriky byly slavnostní řeči universitních posluchačů na fakultní patrony, pronášené v 17. - 18. stol. v Týně a u Salvátora. U starých Řeků panegyrikos logos byla slavnostní řeč (např. při olympijských hrách). Na jiných universitách jsou panegyriky známy již z 16. stol. Patrony, na které se konaly řeči, měly všechny fakulty. Patronkou filosofů byla sv. Kateřina, teologů sv. Jan, lékařů sv. Kosmas a Damián.

Ivo byl uctíván jako patron právníků a právnických fakult. Narodil se 17. 10. 1253 v osadě Ker Martin u Tréguier v Bretagni. Studoval práva, stal se církevním oficiálem a zemřel 19. 5. 1303. Již ve 14. stol. byl uctíván; v 15. stol. jsou doloženy řeči o Ivonovi. Od 16. stol. se jeho úcta rozšířila na všech právnických fakultách. Ivonova postava lákala nejen barokní rétory, ale i sochaře. Ivonské panegyriky byly pronášeny v Týně a měly nepochybný význam pro formování právnické rétoriky. Mladí posluchači práv měli možnost ukázat své rétorické schopnosti v řečech na svého fakultního patrona. Výtvarně byl Ivo zpodoběn sochou na Karlově mostě.

R. 1716 přednášel v Týně také posluchač práv J. A. Tschamerhell z Ostrova u Karlových Varů svůj panegyrik. Abychom měli o panegyricích lepší představy, podávám zde z tohoto panegyriku ukázky v překladu.

Tisky Tschamerhellova panegyriku: Praha KNM 40 A14, UK 46 A 75 aj.

Novější lit.: J. Tříška, Studie a prameny k rétorice a k universitní literatuře, 1972, 66 - 81, 130 - 206 (panegyriky na fakultní světce a soupis . --- K. H. Burmeister, Der hl. Ivo und seine Verehrung an den deut-

schen Rechtsfakultäten, Zeitschrift der Savigny-Stiftung für Rechtsgeschichte, Germ. Abt. 92, 1975,60-88.

Jan Antonín Tschamerhell z Ostrova

Sv. Ivo

podivuhodný ctitel spravedlnosti, posvěcený alegorickým panegyrikem na řečníka slov a činitele věcí, při výroční slavnosti tohoto světce, ochránce právnictví, před senátem a ličem akademickým v týnské basilice blahoslavené P. Marie na nebe vzaté, za rektorátu ctihodného a vynikajícího Otce P. Františka Fragsteina z Tovaryšstva Ježíšova, doktora theologie, tehdy vznešeného rektora císařsko-akademické koleje téhož Tovaryšstva u sv. Klementa v Staré Praze a milé císař. a kr. University Karlo-Ferdinandovy, za děkanátu přeurozeného, šlechetného, slavného a rozmyslného muže, pana Jana Adama Besneckera, rady císař. a král. Veličenstva, na téže Universitě král., veř. a řádného profesora kánonů, asesora ctihodné arcibiskupské konsistoře pražské, seniora slavné právnické fakulty a tehdy ctěného děkana.

V měsíci květnu r. 1716.

V Staré Praze, tiskem Jana Václava Helma.

- - - -

Ke cti a oslavě nejjasnějšího knížete a pána, pána Ludvíka Jiřího Symberta, markraběte bádenského a hochberského, lankraběte sausenberského, pána v Rotteln, Baadenweileru, Lahru, Orttenau, Mahlbergu a Kehlu atd., plukovníka sv. císař. Veličenstva a pěších řádů slavného okresu švábského.

Nejjasnější kníže, páne, pane nejmilostivější.

Když tato chatrná památka oslav, sestavená ke cti sv. Ivona, slavného ochránce právnictví, byla určena správci kvetoucího pražského Athenea k tisku, rozhodl jsem se vzít počátek edice a ochranu u Tvého jména, nejjasnější kníže. Ostýchala by se nízká řeč snést pohled Tvé jasnosti nebo radovat se z předznačeného jména, kdy by pokud nevěří na slabost svou a svého řečníka, tolik nespolehala na obsah, který podává, a na Tvou laskavost. Neboť proč bych pochyboval, že chvála Ivona, nejsvětějšího patrona právníků, obsažená v příhodné alegorii řečníka slov a činitele věcí, se Ti bude líbit ....

Ř e ě

Slyšeli jsme, vážení posluchači, že lidem bylo svaté jméno právníků již od oněch dávných a barbarských dob, velmi ctěné i samým vedením a podle ducha přírody. Zajisté právnícká schopnost se vyznačuje jakýmsi jasným a zřetelným označením božství a jaksi vypůjčeným paprskem. I u pohanských právníků vynikalo přece cosi, co bylo váženo a téměř zbožňováno. Kde jsou pak vynikající a podivuhodný druh ctnosti a čisté světlo víry spojeny s nejužitečnější znalostí zákonů, pohlížíme na obraz nebeské Astraey, jež nejen podle spravedlivého a nejpravdivějšího názvu obývá nebe a je nastíněným obrazem spravedlnosti, ale je i dokonalý výraz vynikající svatosti, živý a dýchající na svět. Již uctíváme nejen světskou a občanskou, ale rozsáhlejší a skutečně božskou poctou důstojnost, ustanovení obojího práva, čest shodnou s náboženským kněžstvem u Egypťanů.

Předkládám k Vašemu uctívání takový předmět, posluchači: představitele práva, kterému se s prosbou kořící ve světě sbory rádců spravedlnosti a nejkřesťanštější akademie; vzor ctnosti, předložený všem stoletím; Themis-

du spravedlností; pro úzkoprsé právníky životním postavením přítele, ochránce podporou. Ivona jistě pokládá-
te tichou úvahou za vašeho, nejkzkušenější areopagové
athénští, nutnou, kterou si bystrým studiem přivlast-
nil, pro znalost zákonů jej pokládáte za významnějšího
než Justiniána. Živým a líbivým proudem řeči plodně
plyne ke každému druhu lidí. Co tedy mám hledat buď
vhodnějšího k místu a času nebo jasnějšího pro můj
projev, vám pak příjemnějšího k poslechu? Protože se
každoročně konají slavnostní shromáždění pro právníc-
kou moudrost, slavnou ve jménu Ivonově a pro jeho podi-
vuhodnou ctnost pod záštitou senátu; pro koho spíše by
se hodila rétorika než pro patrona svolaných pří, komu
by sloužila slavněji ta rétorika, která rozkvetla
k největší ozdobě pro rozbírané momenty obojakého prá-
va s elegantním občanem, knížetem veřejné výmluvnosti?
Protože téměř celé encyklopedie ušlechtilých umění
pilný a zbožný Ivo nejen se dotkl od počátku a důklad-
ně je poznal, ale nechť zde stojí dovršení cti Ivonem
a pevná i rozsáhlá památka boží i jeho ochrany; nechť
dá svůj podíl zbožné a vděčné mysli poplatná elokvence.
A komu právnictví vrací přijatou slávu, ti nechť zapla-
tí opět daň oddané mysli v tomhle slavnostním a slav-
ném panegyriku.

Protože pak řeč vázne nedostatkem ozdobné půvab-
nosti a slabostí vtipu, bude záležet na Tvé milostivé
laskavosti, vznešený rektore, na Vaší příznivé milosti,
ctění děkani, na Tvé cenné laskavosti, důstojný sená-
te a liše akademický a skvělí posluchači všech řádů,
abyste co z obojí části chybí, doplnili pomocí vaší
lidskosti a chválou samého tématu. Ani já tohle snadno
nevyvolám u více posluchačů ani pracněji nevylichotím,
aby se nezdálo, že buď nedůvěřuji Vaší oddanosti k ne-
bežtanu, věrnému svým patronátem, nebo že jsem málo

pamětliv zřejmé a osvědčené laskavosti k přátelskému kolegiu právnické fakulty, jehož já jako dnešního dne ustanovený vykladatel proslavuji úkol doporučit ochránce až k rozmnožení svátečního světla. A abych nebyl bez konce, jestliže mám proto vylíčit přednosti nejblahoslavenějšího Ivona, jichž všech souzvuk je podivuhodný, neuvěřitelný skvělostí jednotlivých ctností, opiši nejnovějším obrazem řečníka, o němž slavný homérský Foinix řekl, že je to vůdce a nejstatečnější člověk celého Řecka, smyšlený a zpracovaný podle otcova příkazu, řečníka slov a činitele věcí, Ivona, nejslavnější hlavu práva a cokoli je krásného buď pro něho v jeho myslí nebo pro mne v panegyrické řeči.

Bylo již vyjádřeno, že úkol řečníka je větší, než se lidé obecně domnívají, a že je složen z více umění a studií ne tak Cicerona jako spíše Pravdy samé a mudrců. A já bych potichu přešel otevřené, skutečně nesmírné pole o důstojnosti řečníka, kde již přelétlo tolik velmi výmluvných chvalořečníků, kdybych se nemusel ostýchat, že uprostřed řeči budu přerušen kritickým posuzovatelem ohledně nové formy chvalořeči, kterou se snažím vynéstí ozdoby velkého Ivona, ochránce práva. Abych zabránil tomuto přetřásání, které by vzbudilo více rozhořčení než chvály, postavil bych na svou obhajobu jedinou autoritu římského výroku (nebo spíše obrany ?), jež připočítává vynikající řečníky k bohům. A abych nepostupoval s domácí chválou, často falešnou, vzpomněl bych vhodně starých, kteří všichni stále vždy tvrdili, že výmluvnost je vynález bohů a zvláštní dar, že byla podle přemnoha rad a přijatých výroků božstev ustanovena k spáse lidí a věřili, že je podporou světa. Marně kritikové a odpůrci rétoriky mluvili proti proudu a řečnictví. Kdyby proti ní nepostupovali - , ale jako řečníci, dychtivější sporu než pravdy, zahynuli

nezdravou vášní. Proto ukončím snadnou argumentací: Ivo se shoduje s řečníkem. Když si žádá příbuzné semeno z nebe, které má s Bohem jako nebeský styk právnictví, je i elokvence paprskem, odvozeným z pramene věčného světla. Co tedy ? Znak i název rétorů podle Suidova zvláštního a pečlivého pozorování ať náleží projevnavatelům veřejných pří; někdy ať se dává vykladačům posvátné literatury.

A tak i já, chtěje slavit přeslavnou ctnost i kněze spravedlnosti i předního bojovníka právníků, nazývám mistryni i správného jednání i dobrého činění výmluvnost, která stejně prospívá posluchačům jako proslavuje řečníka. Na vhodného Ivona přenáším název s každé strany nejdokonalejšího řečníka pravdivěji, než byl Periklés nebo Olympan a pojmenování činitele.

Dále aby má řeč byla předem uvedena a rozvíjena ušlechtilou myšlenkou Ciceronovou, popisují řečníka jako dobrého muže znalého řečnění a spravedlivého. Který muž je lepší než Ivo, který sám a z přirozených semen ctností povstal ke vší chvále ? Jeho dobrota byla předem naznačena z narození a ze jména, které dostal v den křtu a předem byla nastíněna matce ještě těhotné v pestrém snu ve tmách. Jeho mládí a celý život byl zrcadlo nevinnosti, vzor skromnosti, kárání chyb a div svatosti. Kdo je také znalejší řečnictví než Ivo ? Kdo je více vyzbrojen všemi záštitami výmluvnosti ? Kdo je vytríbenější obrazy řečníků ? Když panické tváři Venuše darovala krásu, když Mercurius věnoval výmluvnost nejtělejšímu jazyku, vznešenost mu oblékla Juno a Charitky zkropily čelo půvabem, tajemným instinktem byl unášen k literárním studiím, jimiž oplývá rétorika nebo je pěstuje právo a věnoval jim tak stálou práci, že ztrávil všechnen volný čas ve vzdělávání . Ó vy nejšťastnější učitelé galského musea, slavnější pro tohoto jediného

žáka než pro četnou družinu mládeže ! Ó Músy a pařížské školy, které tolik spravedlnosti a světlo výmluvnosti, jež bylo zapáleno nejčistějšími paprsky a mělo být přijato britským světem, jste přinesli k nejvyšší oslavě !

A on prošel všemi půvabnějšími naukami, jejichž opory zvláště užíval k rozuzlení právních klíčků ušlechtilý právník Labeo, doporučený Gelliem, a s pozoruhodným vzruchem myslí i přísnějšími. Protože vynikal ve všech, bylo nesnadné určit, v kterém umění prospíval nejvíce. Pochybnost rozhodla z nebeského popudu a podnětu převážná náklonnost k právníctví a odchod do Orléansu (Aurelia). ...

Přecházím nyní, posluchači, k jakémusi rozlehlému a skvělému divadlu, ozdobenému ze všech stran nejkrásnějšími symboly; tu je vše podivuhodné uměleckým vtipem i hmotnou cenou, ale i pohledné růzností mramorů a proměnlivým dílem sochaře stejně jako různotvárnou a osobitou velkolepostí kterékoli formy. To pak lahodí a těší oči, že to spojuje zároveň se skvělou hojností a vzhledem. Takovým se mi jeví Ivonův život, jeho přeslavných činů, významnější počtem nebo důstojností ? Bloudí rozptýlená mysl a je v nejistotě podivuhodností zápasících mezi sebou zásluh. Mám vylíčit nejsvětější kázeň jeho soukromého života ? Ta i když je v stínu a v pozadí, přece se vynáší a půvabně září. Zato přednost veřejné úlohy uchvacuje k sobě oči a není veliká, ale skvělá. Budu mluvit o jeho mírnosti, kterou se snažil vyvážit nespravedlností nejen milostí, ale i dobrodiním. K nejapnému výsměchu těch, kteří ho nazývali kuchařem, byl buď nehnutý nebo veselý ? Ale pevná stálost v ochraně církevních práv a v odmítání a trestání zločinců si vyžaduje, aby se o tom mluvilo. Mám obdivovat bojovníka, který pracoval, pokud to žádala věc bo-

ží, proti drzým vyslancům královým, byl neproměnlivý při úkladech a hájil církevní imunitu ? Odvolává mě pracovitá péče rázného pastýře, který obchází mystické stádo; s divoplodnou mocí se prodírá hroznými pády bystrin jako lovec a ptáčník duší. Mám kázati o tom, jak pohrdal majetkem, důstojnostmi a poctami, které mu nabídlí oceňovatelé ctností ? Až k ubohým lidem a posvátným místům došla jeho rozsáhlá dobročinnost, že přirozeným právem lásky se staly Ivonovy věci majetkem všech nebo společné; nebo posvěcené tajemstvím božím se ukázaly jako věc božského práva a mimo obchod. Co mám tedy dělat, neschopný chval za tolik vynikajících činů ? Jediné dílo z takové řady ozdob vyložím a vyjmu na ukázkou vynikající ctnosti. Graficky vylíčím je a popíši s růzností barev.

Známa je ona pověst Prodikova, zařazená do Xenofonových knih, o Héraklovi: když dospěl a vyšel na poušť, že mohl sám s sebou rozvažovat bez rozhodčích, pomyslel, kterou cestou by se nejspíše dal vonom životním záhybu? Z jedné strany Ctnost, z druhé Rozkoš se zjevily mládenčovi a střídavě k sobě zvaly jeho útluou mysl: Ctnost s otevřenou cestou nesnází k slávě; Rozkoš s nabízenou měkkou cestou, kterou by chodil v hojných nečinných a bezpracných požitcích. Ale tak se nezařídil Ivo, jemuž to nikdy ani na mysl nepřišlo: na kterou by se dal stranu ? Neuvažoval, od rozbřesku neváhal výtečný mládenec, který by se mu jevil dobrotou samé přírody nebo spíše darem nebeské prozřetelnosti vstup do života a na cestu ctnosti.

Ale když tou cestou dělal velké pokroky, hle s boku se k němu přece přidruží nevíтанá Rozkoš, lichotná rádkyně mladíků, která přeruší začatou cestu, aby převedla neopatrného do své moci jako paní, čím sladší lichotkami, tím nebezpečnější. Jak jej drzá ženskými ne-

řestmi a lstivá nástrahami napadla ? Jakých užila nástrah a vytrvalosti, aby jej zviklala ? Pohleďte na ten druh nevraživého tuláctví ! A po vítězství nad neřestmi z vybojované bitvy přineste bojovníku vítězství a palmy.

Nic nemohlo být nevinnějšího, nic laskavějšího, nic podivuhodnějšího nad Ivonovo jednání. Sama příroda ho vytvořila k vážnosti, zpodobila k smírnosti a obdařila velikostí ducha. Čtveřice hlavních ctností jej učinila stálým ke každému útoku útočící vášně. Svým pancířem jej víra opásala k neporušitelnosti, naděje oblékla přilbu k spáse, ozbrojená láska jej ochránila před střelami a kopími. Střídavě ho ozařovala ctnost a mnohá ozdoba. ....

A srdce Ivonovo není ze železa, aby nepřijalo oheň z hořících pochodní lásky ? Nebyl silnější než Samson ani světlejší než David ani moudřejší než Šalomoun. Ivo byl člověk, ne anděl, svobodný tělesným růstem. Ustoupí je-li obléhán; je nepřemožený, protože dosud nebyl pokoušen žádným nepřítelem. Stalo se, stalo; běda, máš vinu. Nešťastný Ivo, spáchal jsi zločin. Siréna, milostně zpívající, s rozkoší vyzpěvuje všechnu neřest; spáchal jsi zločin! Zločinný žhář myslí zapaluje srdce šíleným ohněm; bezbožně jsi vzplanul. Dravou nástrahou srdce podněcovatel vnitřních zmatků šíří požáry; na věky jsi shořel! O široce rozlehlý plamen rozkoše; žár šílené náruživosti a krutá příjemnost lichotícího úhlavním nenávistem, která spásala ctnost a přináší celý zástup zel. Ach, Ivo; i ty zapleten do nebezpečných lichotek plytkostí jsi sklouzl do zločinu ! Vskutku ses mohl vyhnout s tak vztyčenou a vzrušenou, s tak bedlivou a vše obzírající myslí oněm smyčkám a úderům ! Ale žádná špína se nemohla přilepit na tvou skvělost, žádná poskvrna nemohla přilnouti k tvému jasu.

Řeč je v potížích a dostala se do nesnadného místa, neboť nelze ani zasunout mlčením svědectví chvály Ivonovi, nepřemoženému rozkošemi, ani nelze ze studu dost rozsáhle a zřetelně rozvádět zápas. Přerušuji věc, kterou nelze podle zásluhy doporučit žádnou výmluvností: samému Bohu náleží látka k věčnému blahopřání, Ivonovi ozdoba nikdy nevadnoucí. Byl, byl to duch Ivonův, který bez bázně snášel z daru boží pomoci dlouhý a krutý boj. Zajisté ho od správné cesty ctnosti mohly dobře dohnati vášeň k rozkoši a půvab k požitku. Ba se zbraněmi obrácenými proti samému vzpurnému duchu když zkrotil a zdolal násep prašivých nástrah, s umírněností vůle a s průvodem šťastnějšího osudu vztyčil slavný Ivo vítězná znamení, o to skvělejší, čím vzdálenější od světla a více temná.

Jdi, statečný Ivo, a rozumný vítězi ! Bezúhonnost, danou z nebe neporušitelným rozhodnutím, zajištěnou devítiletým bojem, přines z požáru zuřivých smyslností ! Jsi větší než Herkules, kterého nazývá Lactantius jako Afrikána mezi bohy; když ten se rychle uchýlil od začaté cesty ctnosti, ač přemohl tyrany, stal se nejlevnějším otrokem změkčilého zločinu. Ale rozkošem jsi neustoupil, tak že jsi nad nimi jednou i po druhé získal nejušlechtilejší vítězství. Pamětliv toho vynikajícím způsobem, návratem k sobě jsi ukázal krutost. Neposkvřené tělo jsi trýznil dobrovolným sužováním, že jsi ztlumil síly domácího rušitele a zrušil vůli dráždit se i všechen podnět k boji.

Snaží se, posluchači, řeč dojítí k tomu, co buď podle měřítká spravedlnosti nebo podle pravidel řečnictví vykonal nejvýmluvnější řečník právníků. Ale zde není žádný mezník ani v dohledu, taková je toho rozsáhlost ! A nikde není ani začátek pozoruhodností, takové je toho množství ! Ciceronská rada dávných let, která

doznala, že je zde vždy bez výmluvnosti, ochabovala ! Nemohu si přece ušetřit, abych jak se stává v krátkých a heslovitě načrtnutých spiscích, neprobral hlavní dobrodiní a činnost štědrého činitele, jež se dotkla všech ubohých a nemohoucích.

Kdyby ses obracel na Ivona s prosbami chudých ? Vyslechl je. Kdybys mu vykládal nouzi ? Pomáhal. Kdybys mu ukazoval usouzeného ? Pozdvíhoval. Kdybys byl mluvil o nepříteli chudoby a příteli nuzných, tak je podporoval a pomáhal, že vyhnal chudobu; tak vyhnal chudobu, že podporoval nuzné. Nikde nebyl daleko široko dům chudých, který by neznal Ivona jako otce, avšak ani žádný sirotčinec, který by jej nepřijal jako protektora. Podle svých možností hromadil útulky, aby byl hostitelem béd. Pro nevyléčitelně nemocné obohacoval nemocnice, aby samotnou smrt donutil žít. Vlastní dům otevřel veřejnosti, aby byl buď domovem lásky nebo palácem výmluvnosti, kde by se učilo všechno pokolení trudné smrtelnosti k božské ctnosti dobročinného činitele, bez falešného pozlátka rétoriky, konat připomínky a promluvy. Tak řeč Ivonova, jež vyšla z úst a pera k spáse ubohých byla pravdivým obrazem ducha a jasným typem řečníka slov a činitele věcí. Tak Ivo, když dával každému co mu patřilo, když ochotně rozdával a hojně rozdával své, se stal ideálem ctitele pozoruhodné spravedlnosti.

Ale to chci raději ponechat ve vašem přemýšlení než to vyložit v mé řeči. Již jsem jistě sebral dost Ivonových chval a jednotlivých oslav a dokázal jsem, že je týmž ziskem mnohonásobné zdatnosti svrchovaně mocný činem i řečí, řečník i činitel.

Tebe naposledy vzývám, ochránče a patrone nejblahoslavenější ! Spěchej z nebeské tribuny šířit na všechny strany podivuhodnou sílu výmluvnosti ! Říši, vydanou bezprávím a vzteklostem ottomanským - po vyprošení kli-

du u nebeského soudu - připoj k sobě a k svému kultu, slavný řečníku. Pro potěšení křesťanského světa za novorozeného arcivévody skrop nebeským semenem zemičky červenobílých polí Rakouska a Asturie, sněžných a rudých hrůzou šelem a krvavým lvem, a nanejvýš je paprskem odvozeným z pramene věčného světla. Příznivým tokem modlitby spoj Iber s Dunajem a k dědičným krajům Leopolda II. vrať nejpłodnější. Oddanou Universitu, ale zvláště tvou klientku právnickou fakultu, buď jako svědkyni ctnosti nebo uchazečku o tvou štědrost, obejmí jako neporušenou a kvetoucí tvou věčnou ochranou. Tehdy pak těmto nejhorlivějším posluchačům tvých chval vzdej díky, které mám a nemohu vzdáti podle zásluhy a vůle, plody zasloužené zbožnosti k Tobě a laskavosti k Tvému řečníku. Konečně pak tuto maličkost mého úkolu přijmi jako důkaz mé zbožnosti k Tobě a projev mého platného přání.

Řekl jsem.

Sousoší sv. Iva na Karlově mostě

Setkání historiků - muzejních pracovníků

Ve dnech 21. a 22. června 1977 uspořádalo Okresní muzeum Praha - východ v Brandýse nad Labem-Staré Boleslavi setkání historiků starších dějin, pracujících v muzeích ČSR, s odborným seminářem na téma " Předhusitské Čechy ". Setkání se konalo v Klánovicích a Jenštejně u příležitosti otevření rekonstruovaného hradu Jenštejna.

Seminář byl zahájen J. Žalmanem, ředitelem Okres. muzea Praha-východ, který seznámil účastníky s přípravou setkání a vykonanou prací při obnově hradu Jenštejna. Úvodní referát přednesl J. Kejř (Ústřed. archiv ČSAV Praha) na téma Český stát a právo doby předhusitské, ve kterém podal přehled právního vývoje v předhusitských Čechách. Zvláštní pozornosti si zasloužil výklad o vlivu tzv. učeného práva na husitskou ideologii, která v boji proti hierarchizované církvi uplatňovala spíše aspekty etické než odborně právní. R. Nový (FF UK Praha) shrnul názory posledních let na první krizi feudalismu v Čechách a zdůraznil politickou nevyrovnanost a sociálně konfliktní povahu všech vztahů společenské struktury před vypuknutím husitství. I. Hlaváček (FF UK Praha) v přednášce o ústřední správě českého státu ve druhé polovině 14. stol. a na počátku 15. stol. upozornil na dosud nedocenená fakta o povaze vlády Karla IV. a Václava IV., jak se promítla v centrální správě země, zvláště v konkrétním chodu panovnické kanceláře. Vyvrcholení církevně správního vývoje Čech v době Jana z Jenštejna se věnovala Z. Hledíková (FF UK Praha), která seznámila s výsledky vlastního výzkumu. Jan z Jenštejna podobně jako Arnošt z Pardubic v době Karla IV. zastával též úřad kancléře

university Karlovy. Při srovnání episkopátů Arnošta z Pardubic a Jana z Jenštejna konstatovala, že diecézní správu charakterizují tři základní principy (beneficium, delegace a české specifikum oficialát), úzce spojené se vznikem nových církevních institucí. V. Malý (Okr. muzeum Praha-východ) podal stručnou historii hradu Jenštejna a jeho držitelů a informoval o záchraně této památky. O. Kruchňa (ČSAV Praha) navázal na V. Malého výkladem o použití syntetického kamene při opravách památkových objektů a speciálně hradu Jenštejna. První den zakončil magnetofonový záznam diskusního příspěvku Z. Kalisty o dobových názorech na osobnost Jana z Jenštejna od barokního období do současnosti.

Druhý den byl zahájen společnou prohlídkou nově otevřené expozice na hradě Jenštejně s výkladem pracovníků Okr. muzea Praha-východ. V. Herold (Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV Praha) v referátu o sociální filozofii doby předhusitské zkoumal recepci evropských sociálně filozofických proudů v Čechách. Na bohatém obrazovém materiálu dokumentoval A. Hejna (Arch. ústav ČSAV Praha) výzkum středověkých šlechtických sídel ve středních Čechách a přínos archeologie pro poznání úrovně společenského života ve středověkých Čechách. Velice zajímavým pro všechny účastníky byl magnetofonový záznam referátu V. Vondráčka (LF UK Praha) o nemoci Jana z Jenštejna. Rozborem narativních pramenů dokazoval Jenštejnovo onemocnění temporální epilepsí. Bezprostřední příčinou této nemoci se zdá být V. Vondráčkovi infekční epidemie (mor ?) z roku 1380 a násilná smrt jeho přítele magdeburského arcibiskupa roku 1382. Krátká diskuse byla zaměřena k jednotlivým problémům přednesených referátů.

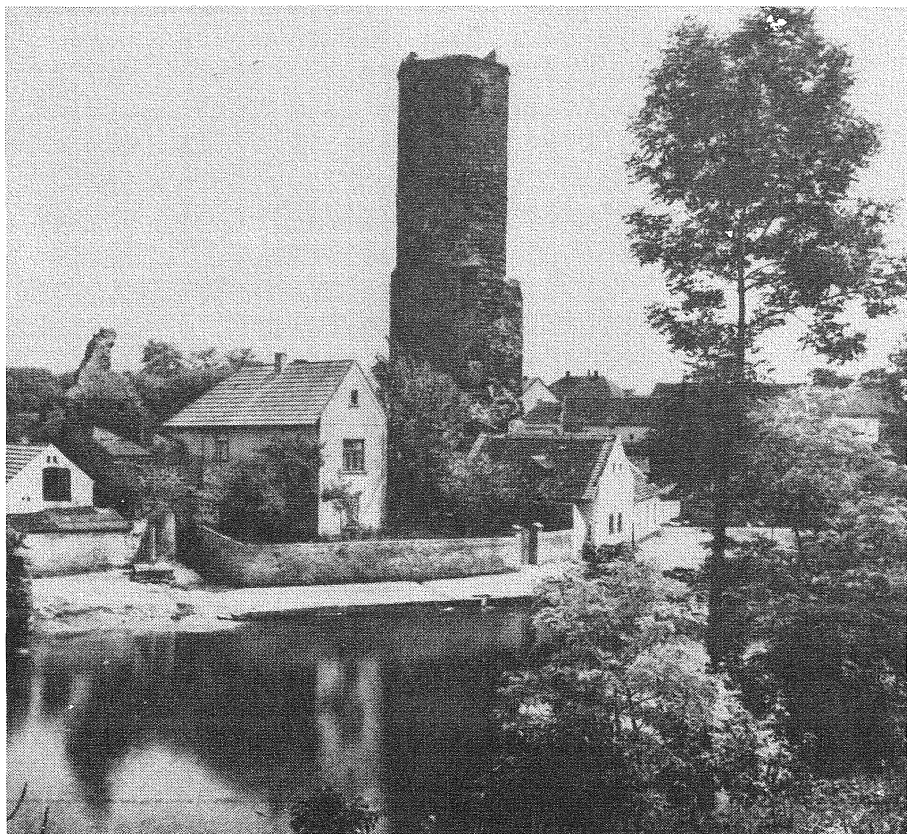
Závěr celého setkání byl věnován programovému prohlášení nově ustavené komise starších dějin pracovníků

muzeí ČSR, přednesené J. Rakem (Ústřední muzeologický kabinet při Nár. muzeu v Praze), který zdůrazňuje potřebu důkladného zpracování a prezentace muzejních sbírkových fondů do r. 1848.

Je naší milou povinností poděkovat organizátorům za výbornou organizaci a vytvoření příjemné atmosféry, která provázela celé setkání.

Ivana Raková - Michal Svatoš

Zřícenina hradu Jenštejna před rekonstrukcí

ARCHIVNÍ ZPRÁVY - Archiv Univerzity Karlovy
čís. 2, 1977

Kolektiv pracovníků Archivu Univerzity Karlovy
pod redakcí doc. PhDr. Marie Pravdové
technicky zpracovala Květoslava Zahnášová

Vydala Univerzita Karlova v Praze, 1977
jako účelovou publikaci Archivu Univerzity Karlovy

Vytiskla: Tiskárna RUK, nám. Curieových 7, Praha 1
AA 5,42 - VA 5,57. Vydání I. Náklad 600 výtisků.

Formát A5

MŠ čís. 33 421/62 VIII

Neprodejný výtisk